

Sisälllys — Innehåll 3/1991

Juhana Piha TLY:n nuoret toimivat	3
Esko Gustafsson Uhanalaisista linnuista saa tietoja vain keräämällä	4
Risto Lemmetyinen Historian siipien havinaa	6
Tunnistuskisa 1/91	7
Hannu Rautanen ja Asko Suoranta Otajärven vesi- ja rantalinnusto vuonna 1990	8
Esko Gustafsson ja Veijo Peltola Kolmen turkulaisen puiston pesimälinnusto	16
Osmo Kivivuori Kun isoisa Tapilaan polki	18
Janne Lampolahti Turun biologinen museo — lintutiedettä ja taidetta	20
William Velmala Jurmon pitkä kevät 1991	22
Olavi Einola Pönttöasiaa	25
Rauno Laine Yhteismuutontarkkailupäivä 29.9.1990	26
Heikki Heikkilä Onnistunut sieniretki	32
Olli seikkailee	33
Sammanfattningar	
Information om hotade arter får man enbart genom att samla in uppgifter	6
Vatten- och strandfåglar vid Otajärvi år 1990	16
Biologiska museet i Åbo — fågelkonst och vetenskap	21
Lite flyttning på samobservationsdagen	27

Svensk översättning: Annika Forsten

Kansikuva/Omslagsbild: Matti Valta, Tapilanlahti 1977.

Ukuli

22. vsk.

ISSN 0782-8195

Julkaisija/Utgivare
Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry
PL 67, 20101 Turku
Åbo Ornitologiska Förening rf
PB 67, 20101 Åbo
Päätoimittaja/Chefredaktör
Veijo Vänskä, puh. 926-54258
21650 Lillandet
(kaikki toimitukselle lähetettävä
posti tähän osoitteeseen)
Toimitussihteeri/Redaktions-
sekreterare
Ilmari Pulli, puh. 921-447 251
Toimittajat/Redaktörer
Janne Lampolahti, puh. 938-55162
Sampo Kunttu, puh. 921-304424
Tilausmaksu v. 1991 on 60 mk.
Jäsenet saavat lehden ilmaiseksi.
Prenumerationspris år 1991 är 60 mk.
Medlemmar erhåller tidningen gratis.
Ilmoitushinnat/Annonspriser
1/1 s. 800 mk, takakansi 1000 mk
1/2 s. 600 mk, 1/3 s. 500 mk
1/4 s. 400 mk
Aineiston deadline
4/91 30.11.
Painopaikka/Tryckeri
Serioffset, Turku 1991

HUOM! OBS!

Lintu Ukulissa 2/91 sivulla 33 on ruokokerttunen! Kiitos Hannu Jännekselle oikaisusta.

Fågeln på sida 33 i Ukuli nr 2/91 är en sävsångare.

TLY:n nuoret toimivat

Paikallisyhdistyksissä ympäri Suomen valitetaan jatkuvasti veren vähyttä ja tekijöiden puutetta. Ei kuulemma palauteta havaintoja, ei löydy halukkaita yhdistystoimintaan saatikka sitten lehden tekoon. Noin 15 vuoden yhdistysurani perusteella voin sanoa, että tekijöitä etsitään väärästä paikasta tai paremminkin väärästä ikäryhmästä.

Ottaessani TLY:n puheenjohtajan tehtävän vastaan pari vuotta sitten yhdistyksen toiminta oli melkoisessa lamassa. Yhdistystä oli johtanut jo useampia vuosia pääasiassa opiskelijoista koostuva hallitus. Opiskelijoilla oli ymmärrettävästi kiireensä: olisi pitänyt opiskella, retkeillä ja seurustella. Aikaa yhdistystoiminnalle ei oikein jäänyt. Oli jopa vaikeuksia saada hallituksen kokoukset päätösvaltaisiksi. Yhdistyksen tehtävät kasaantuivat muutamalle henkilölle, viime kädessä puheenjohtajalle, edeltäjälleni Rauno Laineelle. Tästä syystä epäröin ottaa puheenjohtajan tehtäviä vastaan.

Tartuin kuitenkin härkää sarvista. Tuolloin, syksyllä 1989, suunniteltaessa seuraavan vuoden hallitusta, henkilöllistä oli mielenkiintoinen: mukana oli kolme aikäistä kaveria, nuorin 14-vuotias. Hieman epäilin, kuinka mahtaisivat pärjätä.

Nykyään en enää epäile. Toiminta lähti vuonna 1990 rivakasti käyntiin. Seuraavana vuonna, eli tänä vuonna, yhdistystoimintaan tuli mukaan lisää nuoria. Vuoden alussa perustettiin nuorisajaosto, joka on kesää lukuunottamatta kokoontunut joka viikko. Hallituksen kymmenestä jäsenestä neljä on enintään 18-vuotiaita. LYL-aluevastaava, pönttömyyntivastaava, tiedotevastaava, urheiluvastaava ja postitusvastaava ovat nuoria. Petolintutoimikunnassa on useita nuoria ja Ukulin toimituskuntakin on saanut yhden.

Nuorison mukana yhdistykseen on tullut liikettä. Parissa vuodessa jäsenmäärä on noussut 150:llä. Kaikki paikat pullistelevat palautettuja havaintoja. Retkiä suunnitellaan ja toteutetaan. Hallituksen kokouksissa kaikki kutsutut ovat pääsääntöisesti läsnä. Hallituksen nuorille antamat tehtävät toteutetaan nopeasti ja huolellisesti. Yhdistyksen talouskin on pelastettu, sillä nuorisajaosto teki Turun Yliopiston pyynnöstä 600 linnunpönttöä lahjoituslaudoista. Ja TLY:n toiminnasta kiinnostuneita nuoria on tullut jatkuvasti lisää.

TLY:n tulevaisuus näyttää hyvältä.

Juhana Piha

Jouko Hakala, Mynälähti 11.5.1959

Etelänsuosirristä kertyi kirjoittajan kyselyssä vähän uutta tietoa. Kuvan yksilö kuvattu Mynälähdellä vuonna 1959 ennen laiduntamisen loppumista. Kärnsnäppä, *C. a. schinzii*.

Uhanalaisista linnuista saa tietoja vain keräämällä

Esko Gustafsson

Kirjoittaja lähetti talvella 1991 kaavaketiedustelun uhanalaisista lajeista 79 ornitologille, joista 54 vastasi kyselyyn. Tässä esitellään tuloksia lyhyesti esimerkkilajien avulla.

Olen talvella 1991 kerännyt haastatteleamalla tietoja uhanalaisista linnuista eri osista Varsinais-Suomea. Vastaukset antoivat tietoja lajeista ja kertoivat myös sen, jos laji ei lainkaan esiinny alueella. Tarkempi selonteko jää myöhempisiin katsauksiin, kuten myös vastaajien nimet. Kiitos kuitenkin kaikille.

Kaavakkeen pohjana oli laatimani maakunnallisesti uhanalaisten

lajien luettelo. Kaavakkeelta jätin jonkun lajin (mm. merikotka) pois, koska niistä kertyy tietoja hyvin ilman erillistä kyselyäkin. Lähetin kyselyn 79 lintuharrastajalle, joista 54 vastasi. Vastausprosentti oli melko korkea. Useimmat kyselyn saajat suhtautuivat siihen myönteisesti ja olipa kommentteissa "innostaa uuteen retkeilyyn".

Uuden tiedon määrä vaihteli lajeittain varsin paljon. Esimerkiksi kaakkurista, etelänsuosirristä, kapustarinnasta ja lapinharakasta ei itselleni tullut juurikaan uutta tietoa esiintymisestä. Sen sijaan karikukon voinee poistaa uhanalaislistalta, ja selkälökin sekä lehtopöllön alamäki lienee jyrkempi kuin uskoinkaan. Yleiskuvana vastauksista käy sen sijaan ilmi, että lintuharrastajilla on mustia aukkoja tiedoissaan varsin monen lajin

osalla, joista tyypillisin esimerkki listalta lienee hemppo. Ei harvinaisen, näkyy muuttoaikoina, mutta pesiikö vai ei ja määrä, siitäpä kysymys.

Seuraavassa muutama esimerkkilaji.

Homma hanskassa: kuikka

Pakarinen (1989) arvioi TLY:n alueen kannaksi 70 paria. Arvion pohjana oli H. Klemolan välityksellä TLY:nkin tiedot. Järvilintuarkeistossa on tiedot noin 50 parista, vaikka Salon seutu puuttuu lähes kokonaan (A. Suoranta).

Vastauksissa sain tietoja noin 75 kuikkaparista ja annetut parimääräarviot ovat yhteensä suuruusluokassa 70 paria. Itse uskon kuikkia

olevan Varsinais-Suomessa noin 80—100 paria, sillä kaikki paikat eivät varmasti ole tulleet esille. Muutama kunnittainen pariario: Nauvon pääsaaret noin 8 (S. Aspelund), Perniö noin 15 (J.K. Nurmi) ja Kisko noin 10 (P. Andelmin).

Kellään ei ollut tietoja kuikan vähenemisestä, mutta sen sijaan 11 vastasi ettei laji ole vähentynyt. Ehkä vastaus on H. Minn'in sanoin "mökkiasutus ei tunnu haittaavan ainakaan vuosikausia samalla järjellä pesineitä lintuja".

Tilanne sekava: kuovi

Ylimaunu ym. (1987) arvioivat TLY:n alueen pelloilla pesiväksi kuovikannaksi Turun maatalouspiirin alueella 4800 paria ja Helsingin piirin alueella (saaristossa) 500 paria eli yhteensä 5300 paria. Heidän mielestään luku oli liian suuri ja siitä tulisi vähentää 10—20 %. Soilla pesivästä kuovikannasta he arvioivat koko Suomen kannaksi viisinumeroista lukua. Tämä tekee mielestäni heidän arviokseen Varsinais-Suomen kuovikannaksi 1980-luvun puolivälissä noin 5000 paria.

Vastausten valossa luvut ovat selvästi liian suuria. Ensin maatalousperustelu: Varsinais-Suomi on viljanviljelyaluetta. Vaikka kannanarvion pohjana Turun piirin alueella käytettiin 1.8 ja Helsingin piirin alueella 2.4 paria/km², niin silti tässä ei tule esille mielestäni riittävästi salaajaprosenttia (noin 80) ja viljanviljelyn osuutta peltoalasta (noin 80 %).

Sitten tuloksiin. Seuraavissa paikoissa kuovi ei pesi tällä hetkellä: Hiittinen (R. Lehtonen), Rymättylän Aasla (L. Saari), Iniö (H. Hilke ja E. Tarponen), Pohjois-Kustavi (S. Kallio) ja Houtskär (K. Rainio). Ilmeisesti myöskään Korppoossa laji ei pesi ja pesiminen on satunnaisesti Nauvossakin (S. Aspelund, S. Pekkala ja V. Vänskä). Kun tähän vielä lisää Rymättylän kunnan kokonaisparimäärän "muutama" (J. Wessman), Merimaskun 1—2 (V. Multala), Kustavin eteläosan noin 10 (A. Suoranta), Kemiönsaaren 10—20 (J. Laine) tai 10 (M. Harnanen), niin voi todeta kuovin saaristossa pesivän kannan jäävän ehkä 100 pariin. Tällöin saaristoksi on jo laskettu todellakin kaikki saaret Ruissaloo myöten.

Muualla tilanne ei ole aivan yhtä lohduton. Esim. Tarvasjoella P. Lempa arvioi kannaksi 1 pari/50 ha edellyttäen heinän viljelyä edes jossain määrin tai luonnonniittyä. Sen sijaan ahkerien retkeilijöiden kommentit ovat kyllä varsin puhuvia: Turku alle 10 paria (J. Laine), Raisio 5 (H. Päivärinta), Lemu 5—7 (M. J. Saarinen). Näistä laskien parimäärä/km² on jotain 0.1—0.3 eli vain murto-osa Ylimaunun ym. (1987) käyttämistä luvuista.

Kuusi vastaajaa ilmoitti ettei kuovi ole vähentynyt, 8 ei tiennyt ja 26 ilmoitti lajin vähentyneen. Väheneminen on ollut selvää 1970-lukuun verrattuna: laji pesi tällöin vielä saaristossakin.

Itselleni muotoutui seuraavanlainen kuva kuovin tämänhetkisestä esiintymisestä Varsinais-Suomes-

sa: ulommassa isojen saarien vyöhykkeessä ei lainkaan, sisäsaaristossa hyvin harvalukuinen. Mantereella esiintymiskuvan voinee jakaa kahtia: rannikon viljelylakeuksilla harvalukuinen (kanta ehkä 0.3 paria/km²) ja sisämaan pelloilla kohtalainen (kanta ehkä 1 pari/km²). Jos nämä laskee yhteen ja arvioi suokannaksi 200 paria, niin parimäärä on noin 2200 paria eli alle puolet Ylimaunun ym. (1987) arviosta.

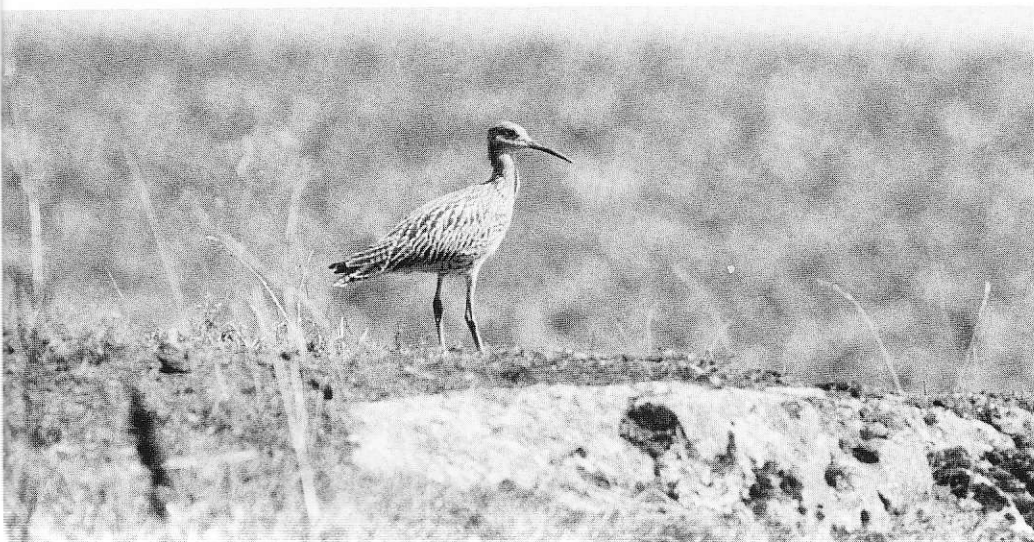
Täydellinen epätietoisuus: hemppo

Vastauksista käy hyvin ilmi, ettei hemppo kuulu parhaiten seurattuihin lintulajeihin. Pesimäaikana lajia ei ollut havainnut 7 henkilöä lainkaan, satunnaisesti 20 ja säännöllisesti 16.

Seuraavassa muutamia nykyisiä pariarioita: Kemiönsaari max. 5 (S. Lindholm), Rymättylä ainakin 10 (J. Wessman), Aasla 0—3 (L. Saari), Lemu 1—2 (M.J. Saarinen), Paimio-Sauvo 10 (V. Sarola), Tarvasjoki 2—5 (P. Lempa) ja Merimasku 1—5? (V. Multala). Ainoan suuremman luvun esitti Halikon—Salon—Kemiön suunnalta (satoja) J. Tittonen.

Kahdeksan vastaajaa piti lajia vähentyneenä, kahden mielestä laji ei ollut vähentynyt ja 17 ei tiennyt kannanmuutoksista. Muutoksista kommentteja: Rymättylässä ei suuria muutoksia 25 vuoden aikana (J. Wessman), Aaslan kanta vähentynyt 15 vuodessa 30 parista 0—3 pa-

Kuovia esiintyy maakunnassa huomattavasti vähemmän kuin aikaisemmissa arvioissa on esitetty. Kuvassa nuori kuovi lopukesällä. Det torde finnas färre storspövar i landskapet än vad som tidigare angivits.

Seppo Sällylä

riin (L. Saari), Ruissalosta näyttää hävinneen kokonaan (J. Laine) ja Lemussa erään alueen kanta vähentynyt 10 vuodessa 8 parista 0–1 pariin (M.J. Saarinen). Toisenkinlaisia kommentteja oli muutama, mutta useimmissa valiteltiin vähäistä retkeilyä hemppobiotoopeilla.

Lopputuloksena hemppovastauksista jäi mieleen, että harvalukuinen, varsin harvalukuinen ja ilmeisesti vähenevä laji Varsinais-Suomessa. Kanta lienee vähintään satoja pareja.

Vetoomus

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on pyytää kaikkia retkeilijöitä suurempaan tarkkaavaisuuteen maastossa ja muistiinmerkinnöissä. Vaikka teillä ei olisikaan hyviä havaintosarjoja, niin yksittäisistäkin tiedoista kertyy varsin hyvä aineisto. Siis uhanalaiset maastosta esille ja myös paperille. Kiitos!

Kirjallisuus

Pakarinen, R. 1989: Suomen kuikkakan-
ta ja sen tulevaisuus. — Lintumies
24:2–11.

Ylimaunu, O., Ylimaunu, J., Hemmin-
ki, O. & Liehu, H. 1987: Isokuovin pe-
simäekologiasta ja kannasta Suomes-
sa. — Lintumies 22:98–103.

Sammanfattning

Information om hotade arter får man enbart genom att samla in uppgifter

Författaren skickade ett frågeformulär om hotade arter på våren 1991 till 79 ornitologer, av vilka 54 svarade. Här sammanfattas resultaten kort mha en exempelart. Lompopulationen i Egentliga Finland verkar stabil, åtminstone håller arten inte på att minska. Spovpopulationen i skärgården har krachat, men ställvis är population stark på åkrarna i inlandet. De tillfrågade tycktes inte just känna till kulturfågeln hämplingens häckningspopulation. Undersökningen visade ingenting nytt om smålommen, kärrsnäppan, ljungpiparen eller varfågeln. □

Historian siipien havinaa

Koonnut Risto Lemmetyinen

Tietoja Turun suomalaisen lyseon botanillis-zoologisen yhdistyksen LINNAEAN toiminnasta v. 1901–02.

Linnaea-seura, jonka elämä muutamana aikaa on ollut kituvata ja uneliasta, on nykyaikoina taas alkanut näyttää suurempaa elonhala ja virkeyttä. Todistuksena siitä olkoon mainittu, että seuran jäsenluku esim. viime vuonna on monenkertaisesti kasvanut ja kokoukset sen mukaan myöskin ovat käyneet vilkkaammiksi. Yhdistyksen sanomalehti, Linnaea, joka jo useita vuosia harrastuksen ja innon puutteessa on nukuksissa uinunut, on myöskin uudelleen henkiin herätetty. Samoin on vaihtoyhdistyksen saatuaan viime syksynä jommoisenkin pohjakasviston pääasiallisesti toiminut seuran jäsenten ja koulun oppilaiden keskuudessa. Eräässä kokouksessa päätettiin kuitenkin ulottaa vastaisuudessa tämän yhdistyksen toiminta laajemmille aloille siten, että yhdytään vaihtoon muissa kaupungeissa löytyvien yhdistysten kanssa.

Kokousten ohjelmaan on, kuten ennenkin kuulunut 1 tai 2 keskustelukysymystä, esitelmä, esityksiä, satunnaiset seikat ja Linnaea-lehden lukeminen. Keskustelukysymykset, joiden valinnassa yksinkertaisuutta ja helppotajuisuutta etenkin on pidetty silmällä, ovat seuraavat:

1. Mikä on Suomen vahingollisin kala?
2. Miten olisi vaihtoyhdistyksen toimi suunnattava?
3. Miten on Suomen metsäeläinten käyvä?
4. Mitä tulee meidän ajatella eläinten sielunominaisuuksista?
5. Mitä on ajateltava oravista?
6. Onko varis hyödyllinen vaiko vahingollinen?
7. Tuleeko koulupojan koota hyönteisiä?

8. Mitä on arveltava rottain tappamisesta ja mihin toimenpiteisiin tässä suhteessa olisi ryhdyttävä?
9. Mikä on kasvien paras puolustuskeino.
10. Onko kotikissa hyödyllinen vai vahingollinen?
11. Miten oppimme paraiten lintuja tuntemaan?
12. Mikä on katsottava Suomen vaarallisemmaksi vahinkohyönteiseksi?

Esitelmää on kaikkiaan pidetty 11 nim.:

1. Eläinten kumppanuudesta.
2. Kehrääjistä.
3. Vähäsen peltokanoista.
4. Värien vaikutuksesta eläinkuntaan.
5. Maakarhu.
6. Kolibreista.
7. Linné.
8. Myyristä.
9. Darwinin matka maan ympäri.
10. Harakasta.
11. Mietteitä Kehitysopin johdosta.

Mitä on ajateltava oravista?

Jouko Hakala

Seuran kokoelmatkin ovat kulu-neena vuonna olleet kasvamaan päin. Mikäli niukat rahavarat vaan ovat myöntäneet, on etenkin luon-

nontieteellistä kirjallisuutta hankittu, onpa muutamia lahjaksikin saatu.

Muuten on tämä vuosi ollut tavallista merkillisempi, sillä 14 p:nä lokakuuta 1901 sai seuramme vietää varsinaisen kokouksensa ohessa myöskin 10-vuotis juhlaa perustamisestaan. 10 pitkää vuotta on siis Linnaea jo vaikuttanut ja ehkäpä osaltaan hyväään aikaan saanut, mutta pitkä on matka vielä päämaaliin, voimiaan saa se vielä ponnistella ennenkuin perille pääsee. Parasta kuitenkin toivoakamme!

Luonnon Ystävä 6:204-205. (1902).

P.S. Turun suomalainen lyseo jakautui vuonna 1903 kahtia, kun sen reaaliosastosta muodostettiin Turun suomalainen reaalilyseo (nyk. Turun lyseon lukio) ja entisestä koulusta tuli Turun suomalainen klassillinen lyseo (nyk. Turun Klassikon lukio). Linnaea jäi jälkimmäisen yhteyteen.

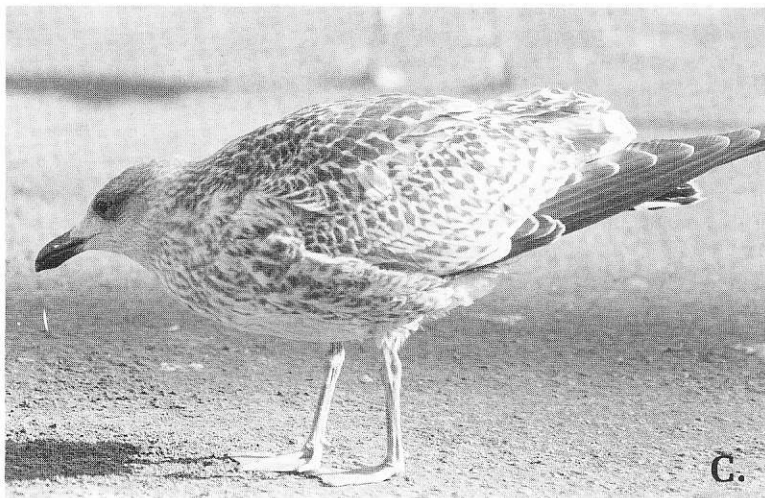
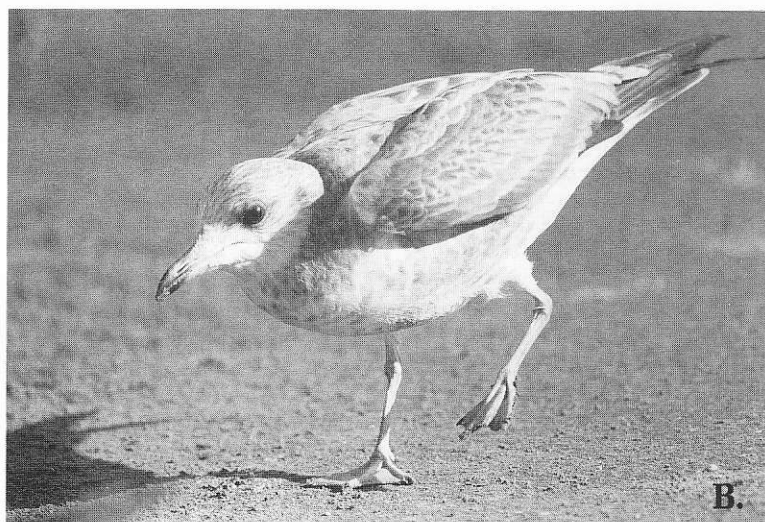
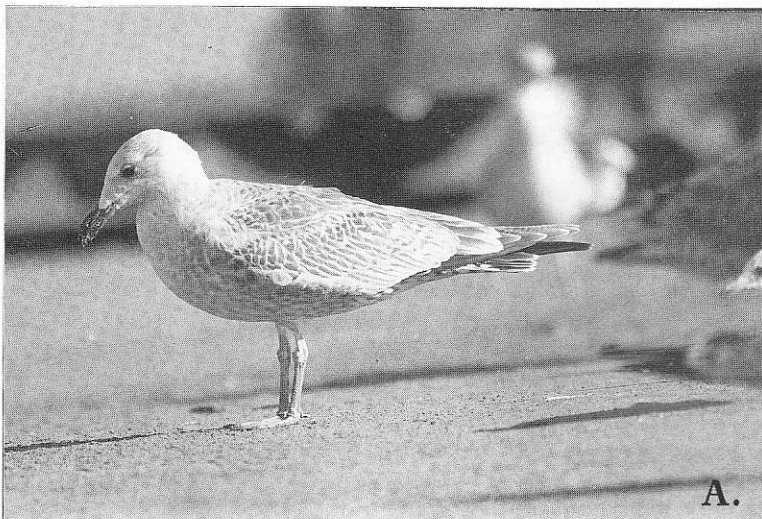
Tunnistuskisa

1/91

Tunnistuskilpailun aiheena on tällä kertaa nuoret lokit. Oheiset kolme kuvaa esittävät eri lajeja ja ovat varsin selkeästi määritettävissä. Kaikki linnut on kuvattu loka—maraskuun vaihteessa 1986 Turun satamassa. Vastauksissa edellytetään oikean lajin lisäksi ikää (pukua). Oikein vastanneiden kesken arvotaan muutama mukava palkinto.

Korostettakoon vielä, että kilpailu on tarkoitettu määritysinnon ja -taidon edistämiseksi eikä kenenkään vastaajan mollaamiseksi. Kaikki vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja lähetetyt tiedot jäävät yksinomaan kilpailun vastuuhenkilön tietoon.

Vastaukset tulee lähettää kuukauden sisällä lehden ilmestymisestä osoitteeseen: TLY, Ukuli, PL 67, 20101 Turku. Kuoreen merkintä "Tunnistuskisa". Hyvää määritys-
onnea kaikille!

Otajärven vesi- ja ranta- linnusto vuonna 1990

Hannu Rautanen ja Asko Suoranta

Otajärvi Varsinais-Suomen ja Satakunnan rajalla on maamme parhaita lintujärviä. Ympäristöministeriö on asettanut työryhmän, joka laatii Otajärven kunnostussuunnitelman järven umpeenkasvun hidastamiseksi. Kesällä 1990 toistettiin vuosien 1976–77 lintulasken-

Laitilan, Kodisjoen ja Pyhärannan rajoilla sijaitsevan Otajärven tila huonontui 1980-luvun aikana melkoisesti. Umpeenkasvu ja yleinen rehevöityminen heijastuivat koko järven ekosysteemiin ja kaikki tavalla tai toisella järven kanssa tekemisissä olevat ihmiset näkivät omin silmin, mihin suuntaan järvi kehittyi.

Loppusyksystä 1989 Otajärven kalastuskunnat yhdistivät voimansa ja tekivät Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiirin kanssa esityksen ympäristöministeriölle Otajärvi-työryhmän perustamiseksi.

Tehty esitys sai myönteisen vastaanoton ja ympäristöministeriö asetti alkuvuodesta 1990 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin järven kunnostussuunnitelman laatiminen. Ensimmäisiin tehtäviin kuului mm. järven luonnon osatekijöiden inventointi. Tämä selvitys on ainoa maastotyö, joka vuoden 1990 aikana tehtiin.

Otajärven linnusto laskettiin perusteellisesti vuosina 1976 ja 1977, jolloin järven arvo lintuvetänä vasta huomattiin. Nyt oli mahdollisuus saada linnustolaskentoihin samat vastuuhenkilöt kuin silloinkin: järven eteläosan inventoinnista vastasi Vesa Muurinen, keskiosasta Asko Suoranta ja pohjoisosasta Hannu Rautanen. Heidän apunaan toimivat Mika Hemmilä, Rauno Laine, Seppo Lehtonen, Asko Mäki-Tanila, Petri Nurminen, Veijo Peltola, Mikko ja Paavo Salminen.

Martti Lagerström ja Hannu Virtanen rengastivat järven lokkilintuja. Markku ja Tapani Santamaa luovuttivat myös havaintojaan käyt-

töömme. Inventoinnin organisoinnista vastasi Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri ja sen rahoitti Turun ja Porin lääninhallitus.

Tutkimuskohde

Otajärvi sijaitsee Varsinais-Suomen ja Satakunnan rajalla Laitilan, Kodisjoen ja Pyhärannan kuntien alueella. Lähimmät suuret asutuskeskukset ovat Laitila 10 kilometrin ja Rauma 16 kilometrin päässä.

Kuva 1. Otajärvi, kunnan- ja kylänraajat ja nimityksiä.

Otajärvi on pinta-alaltaan 11,3 metrin vedenkorkeudella 4,4 km² ja rantaniittyineen 5,4 km². Järven suurin pituus on viisi kilometriä ja leveys 1,6 kilometriä. Rantaviivaa kertyy kaikkiaan 20,5 km, josta saarien osuus on neljännes (kuva 1).

Otajärven vedenpintaa on laskettu viimeksi 1960-luvulla. Pohjoisrannan pengerryssuunnitelma sai luvan vuonna 1976, ja hanke on sittemmin toteutettu 1980-luvulla. Samoin on rakennettu kunnollinen pato luusuaan, jolloin on päästy kiistaa aiheuttaneista vedenkorkeusvaihteluista.

Aikaisemmat tutkimukset

Waaramäki (1932) oli ensimmäinen ornitologi, joka on julkaissut tietoja Otajärven linnustosta. Hän mainitsee, että järvellä on vesilintuja paljon kevään ja syksyin. Muutoin hän on suullisesti arvioinut, että Otajärvi on kokonaisuutena vaatimaton lintujärvi.

Otajärvi "löydettiin" varsinaisesti vuosina 1976 ja 1977 suoritettujen linnustoinventointien tuloksena (Rautanen et al. 1979). Sitä ennen järvi oli ollut varsinkin sorsastajien suosima kohde. Sittemmin

Järven luusuaan rakennettiin kunnollinen pato 70-luvun lopulla. En ordentlig damm byggdes vid sjöns utlopp i slutet av 70-talet.

1982 Otajärvi otettiin mukaan valtioneuvoston vahvistamaan lintuvesien suojeluohjelmaan kansainvälisesti arvokkaana lintuvetenä.

Järvellä on retkeilty 1980-luvulla varsin paljon: hajahavaintoja on kertynyt runsaasti. Kattavaa linnustolaskentaa ei ole kuitenkaan suoritettu.

Tutkimusmenetelmät

Laskentapäivät olivat 28.4., 5.5., 19.5. ja 2.6. Ensimmäisen kerran järvellä käytössä 16.4. merkittiin myös havainnot muistiin, ja 25.5. tehtiin järven keskiosaan täydentävä retki. Lokkilintujen pesiä on etsitty kesäkuussa takseerausten jälkeen. Kevään poikkeuksellinen aikaisuus vaikeutti Linkolan (1959) suositusten noudattamista laskentojen ajankohtia määrittäessä (taulukko 1).

Pesimälinnusto arvioitiin neljällä laskentaretkellä ja laskenta alkoi yli viikkoa aikaisemmin kuin

1976–77. Järvi oli sulana jo 16.4., kun se vuonna 1976 oli vielä vapuna jäässä. Inventointi aloitettiin aamuharhaisella ja se kesti yleensä iltapäivään.

Suuren kokonsa vuoksi järvi jaettiin kolmeen laskenta-alueeseen: etelä-, keski- ja koillisosaan. Viimemainittu laskettiin jalkaisin rantoja seurailleen ja sopivista paikoista tähystäen. Rantaniittyjen imeutumisen ja rantapuuston takia tarkkailua jouduttiin tekemään myös puihin kiipeämällä. Erityisesti koillisosan inventointi oli 1970-luvun laskentoja vaikeampaa näköesteiden takia. Muut osat jär-

Taulukko 1. Sorsien parimääräarvioiden laskentapäivät.

Tabell 1. De dagar då andparen uppskattades.

Laji, art		Päivä, dag
Sinisorsa	<i>Ana pla</i>	28.4.
Tavi	<i>Ana cre</i>	5.5.
Heinätavi	<i>Ana que</i>	19.5.
Haapana	<i>Ana pen</i>	19.5.
Lapasorsa	<i>Ana cly</i>	19.5.
Tukkasotka	<i>Ayt ful</i>	19.5.
Punasotka	<i>Ayt fer</i>	28.4.
Telkkä	<i>Buc cla</i>	28.4.
Isokoskelo	<i>Mer mer</i>	5.5.

Inventointi aloitettiin aamuvarhaisella...
Inventeringen påbörjades tidigt på morgonen...

Asko Suoranta

...ja päättyi koontumiseen Vähä-Haltrissa.
...och avslutades med samlig vid Vähä-Haltri.

vestä laskettiin veneellä rantoja kierrellen ja tarvittaessa rannoilta kiikarein ja kaukoputkin tähyestäen.

Jokaisella retkellä merkittiin kukin havaittu lintu sukupuoleltaan määritettynä karttapohjalle. Saadut havainnot koottiin yhdistelmäkartoille, joiden avulla pesivien parien määrä on arvioitavissa. Kartoitust menetelmä sopii hyvin uikulle ja varpuslinnuille, mutta sorsien ja lokiin arvioinnissa sen soveltaminen on vaikeampaa.

Sorsien parimäärät arvioitiin ns. reviiirilintutulkintaa (Siira 1959,

Koskimies & Väisänen 1986) käyttäen: reviiirilinnuiksi katsottiin parit, yksinäiset koiraat ja pienet koirasparvet (alle viisi yksilöä). Ns. takaa-ajoparvia havaintoaineistossa oli vähän, ne tulkittiin koiraiden määrän mukaan — siis 2—4 pariksi. Sotkien osalta tulkinta oli seuraava: pariksi laskettiin havaitut parit, yksinäiset koiraat ja parvet naaraiden mukaan. Samaa tulkintaa on käyttänyt Löfgren (1988). Sotkien parimäärät eivät näin ole täysin vertailukelpoisia 1970-luvun laskentojen kanssa. Telkkien pari-

arviointi perustui havaittuihin vanhoihin koiraisiin.

Kuikan pesintä varmistui poikuehavainnolla. Ruskosuohaukan ja kurjen parimäärät saatiin kartoitustmenetelmällä pesintää osoittavien havaintojen mukaan. Nokikana esiintyivät yleensä yksittäin tai parittain, parvia ei havaittu. Reviiirikiistaa käyvä kaksikko tulkittiin kahdeksi pariksi. Luhtakanan parimäärä taas perustuu äänitelevien lintujen määrään. Lokit arvioitiin pesälöytöjen perusteella, vain kalalokin pesää ei löydetty. Kahlaajilla arviointikriteerinä oli emojen käyttäytyminen ja varpuslinnuilla laulavat koiraat.

Laskentojen tehokkuutta arvioitaessa on otettava huomioon seuraavat seikat. Aikainen kevät olisi edellyttänyt vieläkin aikaisempia laskentoja. Heinäsorsat hautoivat huhtikuun lopussa täyttä päätä ja koiraat olivat parveutuneissa. Vesikasvillisuus on lisääntynyt järvellä niin paljon, että vesilintujen laskenta on hyvin vaikeaa. Lokit taas pesivät poikkeuksellisen myöhään. Iso-Kaskisen ja Potkion väliseltä laajalta ruoikkoalueelta jäi varmasti löytymättä kymmeniä lintupareja. Parhaiten tulivat lasketuksi kahlaajat ja varpuslinnut ehkä joitakin myöhään saapuvia lajeja lukuunottamatta. Niiden osalta olisi ollut tarpeen laskenta vielä kesäkuun puolivälissä.

Koko linnuston esiintymiskartat ovat lajeittain sivuilla 12—15. Esitetty parimäärät ovat ehdottomia minimilukuja.

Pesimälinnusto

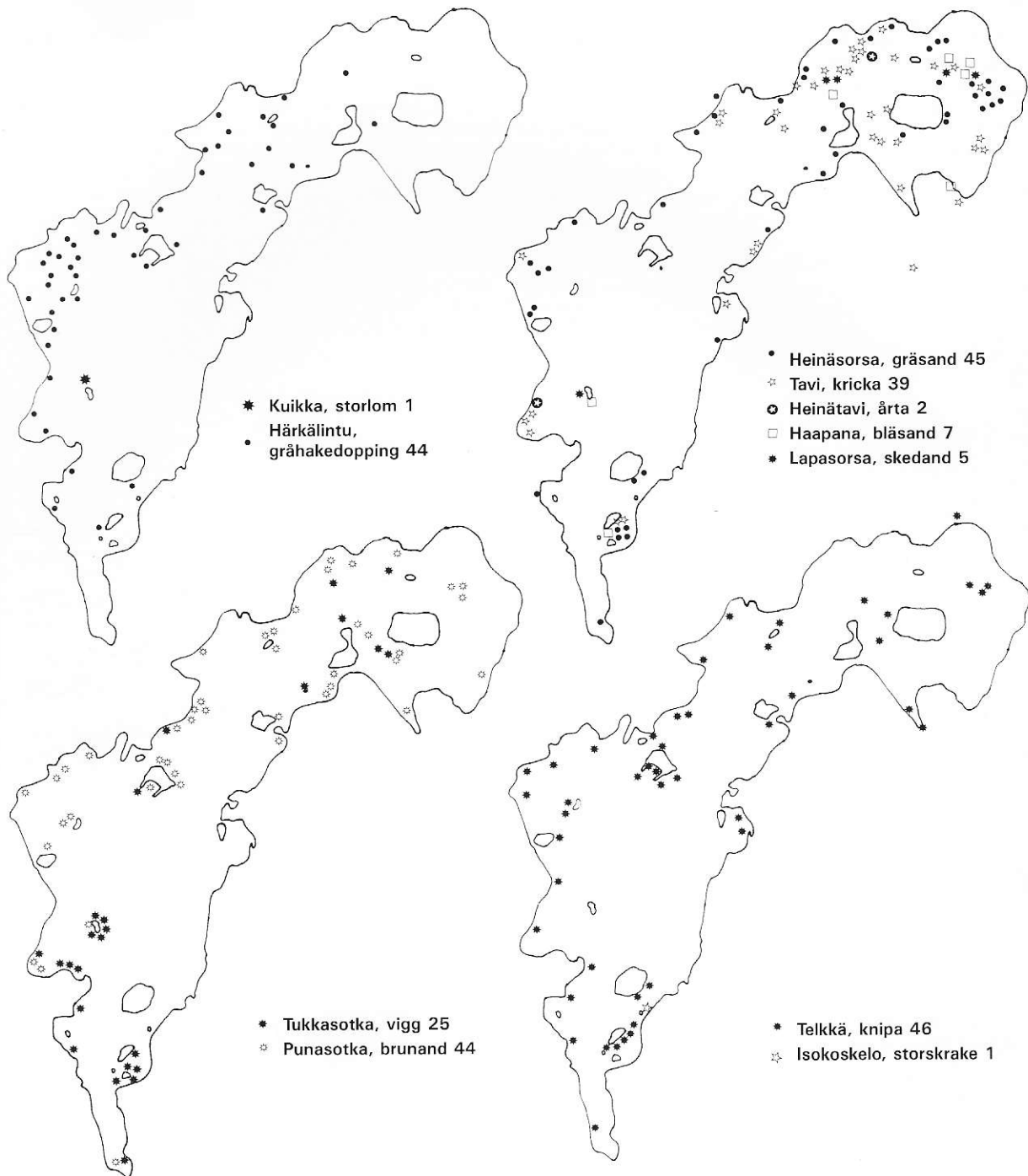
Otajärven pesivä lintulajiston on 1980-luvun aikana muuttunut. Silkkuiukku, mustakurkku-uukku, jousisorsa ja töyhtöhyppä ovat kadonneet. Uusi laji on isokoskelo (taulukko 2).

Etelä-Suomen sisävesissä pesii 17 vesilintulajia (Lehikoinen 1977); myös nokikana on laskettu vesilintuihin. Erilaisten habitaattivaatimusten vuoksi kaikki lajit eivät voi pesiä samalla järvellä. Otajärven vesilintujen lajimäärä oli 1976—77 14 lajia. Nyt se on 12 lajia. Järven lajimäärä on edelleen muihin lin-

Taulukko 2. Otajärven vesi- ja rantalinnuston parimäärät vuosina 1976, 1977 ja 1990.

Tabell 2. Antal par av vatten- och strandfåglarna vid Otajärvi åren 1976, 1977 och 1990.

Laji art		Parimäärät, antal par		
		1976	1977	1990
kuikka	<i>Gav arc</i>	1	1	1
silkkuiukku	<i>Pod cri</i>	15	21	—
härkälintu	<i>Pod gri</i>	20	24	44
mustakurkku-uukku	<i>Pod aur</i>	13	16	—
heinäsorsa	<i>Ana pla</i>	55	51	45
tavi	<i>Ana cre</i>	40	39	39
heinätavi	<i>Ana que</i>	2	4	2
haapana	<i>Ana pen</i>	7	10	7
jousisorsa	<i>Ana acu</i>	1	2	—
lapasorsa	<i>Ana cly</i>	5	5	5
tukkasotka	<i>Ayt ful</i>	20	30	25
punasotka	<i>Ayt fer</i>	47	52	44
telkkä	<i>Buc cla</i>	45	56	46
isokoskelo	<i>Mer mer</i>	—	—	1
ruskosuohaukka	<i>Cir aer</i>	3—5	5	4
kurki	<i>Gru gru</i>	4	4	7
luhtakana	<i>Ral aqu</i>	15	11	13
nokikana	<i>Ful atr</i>	145	143	101
töyhtöhyppä	<i>Van van</i>	—	2	—
taivaanvuohi	<i>Gal gal</i>	35	37	19
isokuovi	<i>Num arq</i>	—	1	1
metsäviklo	<i>Tri och</i>	1	2	8
liro	<i>Tri gla</i>	10	11	9
rantasipi	<i>Act hyp</i>	16	21	17
punajalkaviklo	<i>Tri tot</i>	6	4	3
kalalokki	<i>Lar can</i>	1	1	1
pikkulokki	<i>Lar min</i>	14	14	10
naurulokki	<i>Lar rid</i>	320	320	7
kalatiira	<i>Ste hir</i>	7	7	7
pensastasku	<i>Sax rub</i>	22	16	9
satakieli	<i>Lus lus</i>	6	5	3
rytikerttunen	<i>Acr sci</i>	10	17	23
ruokokerttunen	<i>Acr sch</i>	76	97	175
västäräkki	<i>Mot alb</i>	25	38	43
keltävästäräkki	<i>Mot fla</i>	47	40	14
pikkulepinkäinen	<i>Lan col</i>	7	4	4
punavarpunen	<i>Car ery</i>	28	25	13
pajusirkku	<i>Emb sch</i>	110	134	118
yhteensä, sammanlagt		1179	1270	868

Pesimälinnuston esiintyminen Otajärvellä vuonna 1990. Lisää esiintymiskarttoja seuraavalla aukeamalla. Häckfågelfaunans förekomst vid Otajärvi år 1990. Se även kartorna på följande sida.

tuvesiin verrattaessa suuri. Varsinais-Suomen yli sadan hehtaarin lintuvesissä pesii keskimäärin 10,8 vesilintulajia (Suoranta & Rautanen 1980).

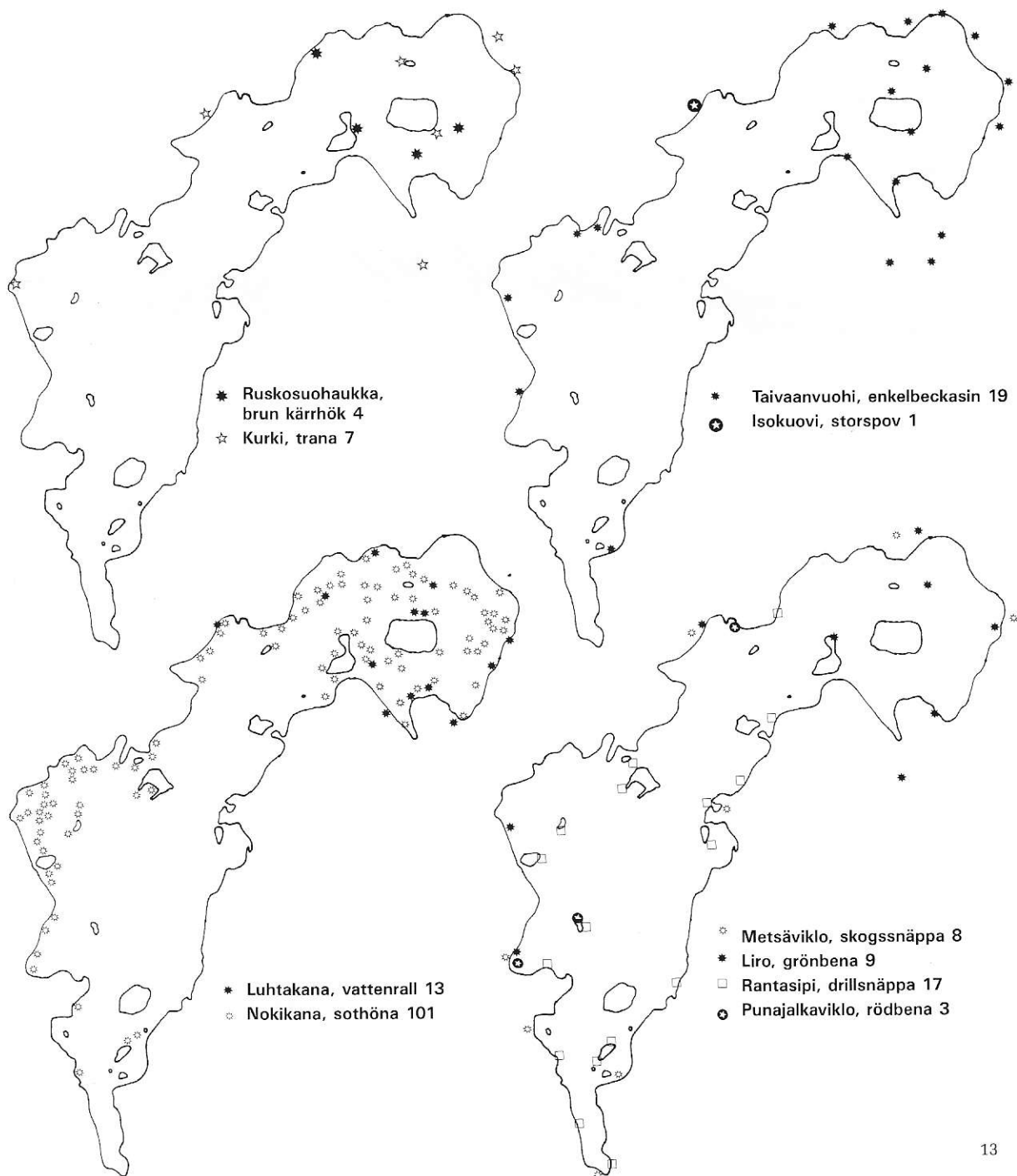
Otajärvellä pesi vuonna 1990 868 lintuparia. Määrä on vähentynyt 13 vuodessa peräti 400 parilla. Suurin syy on koillisosan nauru-

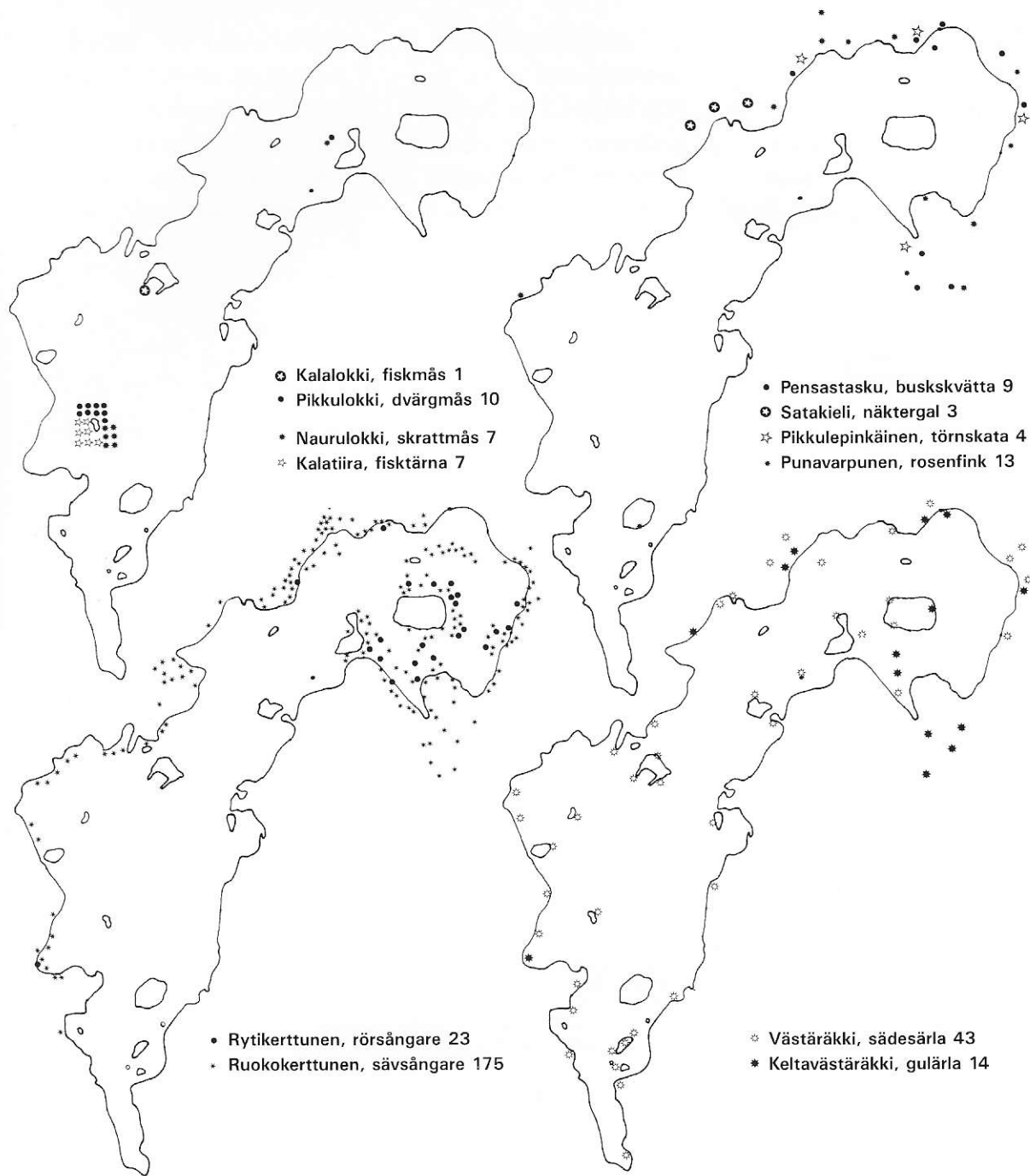
lokkikolonioiden katoaminen. Vielä vuonna 1977 järvellä pesi 320 paria naurulokkeja — viime vuonna enää 7 paria! Katoamisen syy ei ole tiedossa. Naurulokkikolonian katoaminen heijastuu myös vesilintujen parimääriin, sillä iso lintuyhdyskunta luo aina turvaa ja vetää puoleensa esim. uikkuja.

*Pienenevä avovesiala
uhkaa vesilinnustoa
tulevaisuudessa.
Rantaniittyjen um-
peutuessa taivaan-
vuohi, punajalkaviklo*

*ja keltavästäräkki
taantuvat.
Härkälintu ja ruoik-
kolinnut ovat runsas-
tuneet Otajärvellä.
Silkkiuikku, musta-*

*kurkku-uikku, jouhi-
sorsa ja töyhtöhyyp-
pä ovat kadonneet
pesimälajistosta. Iso-
koskelo on ainoa uu-
si pesimälaji järvellä.*

Toiseksi voi mainita nokikanojen määrän putoamisen lähes kolmanneksella. Kovat talvet harvensivat 1980-luvulla nokikanakantoja.

Kolmas merkittävä muutos koskee uikkuja. Härkälintujen parimäärä on kaksinkertaistunut 1970-luvulta; vastaavasti silkki- ja mustakurkku-uikku ovat kokonaan

kadonneet. Vuonna 1977 järvellä pesi 61 uikkuparia. Nyt on pelkästään härkälintuja 44 paria: siis saman verran lisää kuin silkkiuikkuja on kadonnut. Muutoksen syy on tuntematon. Sinällään on harvinaista, jos kaikki yleiset uikkulajimme pesivät samalla järvellä (Kalinainen 1984). Härkälintua ja

mustakurkku-uikkua on pidetty kilpailevina lajeina. Ovatko myös silkkiuikku ja härkälintu samanlainen lajipari?

Karja laidunsi vielä vuonna 1977 osassa koillisosan rantaniittyjä. Niityt pysyivät avoimina. Nyt ne ovat umpeutuneet. Niinpä taivaanvuohen, punajalkaviklon ja kelta-

västaräkin kannat ovat pienentyneet. Ruokokerttusen parimäärän kaksinkertaistuminen on osoitus ruoikkojen runsastumisesta. Kurkikin on hyötynyt kehityksestä: parimäärä on melkein kaksinkertaistunut.

Vesilintumäärien muutokset ovat melko vähäisiä ja ne saattavat selittyä lintukantojen luonnollisella vaihtelulla tai inventointiolosuhteiden muutoksilla. Myös vesilinnuston monipuolisuutta kuvaava diversiteetti-indeksi H' on pysynyt lä-

Taulukko 3. Kuikkien, uikkujen, puolisukeltajasorsien, kokosukeltajasorsien ja nokikanan parimäärät sekä vesilinnuston diversiteetti-indeksi H' Otajärvellä vuosina 1976, 1977 ja 1990.

Tabell 3. Parantalen för lommar, doppingar, simänder, dykänder och sothöns samt vattenfågelfaunans diversitetsindex H' vid Otajärvi 1976, 1977 och 1990.

	1976	1977	1990
kuikat ja uikut lommar och doppingar	49	62	45
puolisukeltajat simänder	110	111	98
kokosukeltajat dykänder	112	138	116
nokikana sothöns	145	143	101
yhteensä, sammanlagt	416	454	360
diversiteetti-indeksi H' diversitetsindex H'	2.04	2.13	2.02

hes entisellään (taulukko 3). Joka tapauksessa Otajärvi on edelleen arvokas lintujärvi.

Jos järven kunnostusta ei saada tällä vuosikymmenellä suoritettua, on ilmeistä, että linnusto muuttuu nyt havaittuun suuntaan jatkossakin. Umpeenkasvusta hyötyvä lajisto kasvaa ja siitä kärsivä lajisto häviää järveltä. Vesilinnusto kuuluu etenkin järven koillisosassa taantuvaan lajistoon.

Satunnaishavaintoja Otajärveltä

Silkkiuikku

Ainut havainto: 28.4. 1+1 yksilöä eteläosassa.

Mustakurkku-uikku

30.4. 1 pari koillisosassa, 5.5. 1 leivoton pari liikkui keskiosassa.

Harmaahaikara

5.5. 1 yksilö ja 27.7. 1 yksilö.

Kaulushaikara

28.4.—19.5. ääntelevä koiras.

Lapasotka

5.5. 1 pari kierteli järvellä.

Tukkakoskelo

5.5. ja 19.5. kiertelevä pari.

Kanadanhanhi

2 yksilöä keväällä.

Kyhmyjoutsen

5.5. ylilentävä esiaikainen, 19.5. 2 yksilöä uimassa eteläosassa.

Kalasaäski

8.4., 2.6. ja 17.6. 1 yksilöä saalista-massa, yllättävän harvoin.

Ampuhaukka

19.5. naaras lensi koillisosan yli, pesijä vai myöhäinen muuttaja? Luhtahuitti

30.4. ja 5.5. 1 ääntelevä Kodisjoen suulla, lajin pesiminen järvellä on hyvinkin mahdollista.

Jänkäkurppa

30.4. 1 ääntelevä.

Isokihu

2.6. 2 kiertelevää.

Räyskä

2.6. ja 18.6. 1 yksilö keskiosassa.

Kirjallisuus

Kalinainen, P. 1984: Satakunnan lintuvesistä ja vesilinnuista. Teoksessa Soikkeli, M. (toim.): Satakunnan linnusto, ss. 79—103. Porin Lintutiet. Yhd., Pori.

- Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1986: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. — Helsingin Yliopiston Eläinmuseo.
- Lehikoinen, E. 1977: Kokemäen Puurijärven kasvillisuus ja linnusto. — Vesihallituksen tiedotus 127.
- Linkola, P. 1959: Zur Methodik der Quantitativen Vogelforschung in den Binnengewässern. — *Ornis Fennica* 36: 66—78.
- Löfgren, S. 1988: Lappeenrannan järvien ja lampien vesi- ja rantalinnusto 1966—87. — Lappeenranta.
- Rautanen, H., Suoranta, A., Isotalo, I., Laine, U. ja Lehikoinen, E. 1979: Otajärven luonto ja merkitys. — Varsinais-Suomen luonnonsuojeluyhdistys ry., Turku.
- Siira, J. 1959: Anas-lajien pesivän kannan arvioinnista. — *Ornis Fennica* 36: 98—107.
- Suoranta, A. & Rautanen, H. 1980: Lintuvesi-inventoinnit Varsinais-Suomessa vuosina 1970—77. — Turun Lintutieteellinen Yhdistys, Turku.
- Waaramäki, T. 1932: Otajärvi. Maantieteellinen katsaus. — Käsikirjoitus, 24 ss., Turun Yliopiston Geotieteiden laitos.

Sammanfattning

Vatten- och strandfåglar vid Otajärvi år 1990

Otajärvi, som ligger på gränsen av Egentliga Finland och Satakunta, är en av landets bästa fågelsjöar. Miljöministeriet har avsatt en arbetsgrupp, som skall göra upp en renoveringsplan för att göra sjöns igenväxtningsförlopp långsammare. På sommaren 1990 upprepades räkningarna som gjorts 1976—1977. Skäggdoppingen, svarthakade doppingen, stjärtanden och tofsvipan har försvunnit ur häckfågelfaunan. Storskraken är den enda nya häckningsarten. Gråhakedoppingen och vassfågeln har blivit vanliga i Otajärvi.

Den minskande ytan av öppet vatten hotar sjöfågelfaunan i framtiden. Då strandängarna växer igen minskar enkelbeckasinen, rödbenan och gulärnan. Växlingarna i sothöns-, skrattnäs- och tranpopulationen torde bero på förändringar på övervintringsområdena och inte på förändringar i Otajärvi. □

Kolmen turkulaisen puiston pesimälinnusto

Esko Gustafsson & Veijo Peltola

Urheilupuiston, Samppalinnanmäen ja Vartiovuorenmäen linnusto laskettiin vuonna 1981 kartoitusmenetelmällä. Urheilupuiston laskijana oli Esko Gustafsson, ja Vartiovuoren sekä Samppalinnan puistot laski Veijo Peltola. Laskennat on suoritettu kerran viikossa kauniina arkiamuina auringon-noususta alkaen.

Samppalinnan puiston linnut laskettiin 5.5.—24.6. kahdeksan kertaa, Vartiovuoren puiston linnut 5.5.—25.6. kahdeksan kertaa. Kaikki havainnot merkittiin suu- mittakaavaiselle peitepiirroskartalle, jonka perusteella arvioitiin pesivien parien lukumäärä (taulukko 1).

EG on tulkinut aineiston Urheilupuiston osalta ja VP muiden puistojen osalta. Aineiston tulkintaa vaikeutti muuttolintujen levähtäminen puistoissa toukokuussa ja eräiden lintulajien reviirien sijoittuminen vain osittain puistoihin. Lisäksi näkyi esimerkiksi lähirakennuksissa pesiviä tervapääskyisiä jatkuvasti.

Lintujen laulu vaikeni varsin selvästi aamuruuhkan metelissä. Vaikeaminen oli paljon nopeampaa puistoissa kuin tavallisessa metsässä. Selitys lienee, että linnuilla ei ole enää vastaavaa hyötyä laulusta reviiirin puolustamisessa liikenteen melun hukuttaessa laulun alleen.

Laskennoissa havaittiin lisäksi paikallisena Vartiovuorella seitsemän muuta lajia, Samppalinnanmäellä kahdeksan muuta lajia ja Urheilupuistossa kahdeksan lajia. Merkillisimpänä voitaneen pitää Vartiovuorenmäellä 5.5. laulanutta pohjansirkkuja. Eräät havaitusta lajeista saattavat joskus pesiä puistoissa (heinäsorsa, kultarinta, mustapääherttu ja pensaskerttu). Lisäksi joitakin selviä muuttoha-

Meillä kaikilla lintuharrastajilla on varmasti sellaisia pikku selvityksiä tai mielenkiintoisia havaintoja, jotka olisivat julkaisemisen arvoisia. Tässä eräs niistä opiksi ja vihjeeksi muillekin.

Henry Lehto, Shell Turku 10.5.1986

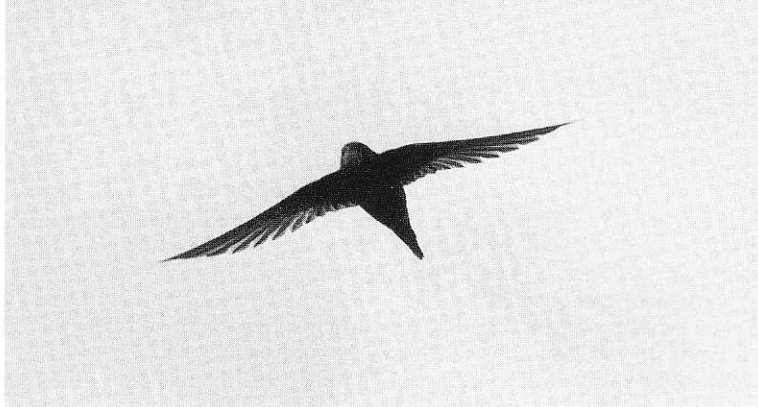

Hernekerttu pesi Urheilupuistossa vuonna 1981. Ärtsångare.

vainoja kirjattiin muistiin, mm. etelään muuttava kuovi 18.6.

Mitä linnut kertovat puistoista

Linnuston tiheydet ovat seuraavat (taulukot 1 ja 2): Urheilupuisto 354 paria/km², Samppalinna 314 paria/km² ja Vartiovuori 592 pa-

Taulukko 1. Vartiovuoren, Samppalinnan ja Urheilupuiston pesimälinnusto (pesiviä pareja) vuonna 1981.
Tabell 1. Häckfågelfaunan på Observatorieberget, Samppalinnna och i Idrottsparken år 1981 (häckande par).

Laji, art		Vartiovuori Observatorie- berget	Samppalinnna	Urheilupuisto Idrottsparken	Yhteensä Sammanl.
fasaani	<i>Pha col</i>	1	—	2	3
kesykyyhky	<i>Col liv</i>	1	—	2	3
västäräkki	<i>Mot alb</i>	—	—	2	2
kottarainen	<i>Stu vul</i>	2	1	—	3
varis	<i>Cor nix</i>	2	1	3	6
lehtokerttu	<i>Syl bor</i>	2	—	6	8
hernekerttu	<i>Syl cur</i>	—	—	1	1
pajulintu	<i>Phy lus</i>	1	—	3	4
kirjosieppo	<i>Fic hyp</i>	2	1	1	4
harmaasieppo	<i>Mus str</i>	2	1	2	5
kivitasku	<i>Oen oen</i>	—	—	2	2
mustarastas	<i>Tur mer</i>	2	1	2	5
punakylkir.	<i>Tur ili</i>	—	1	1	2
räkättirastas	<i>Tur pil</i>	1	1	1	3
sinitiainen	<i>Par cae</i>	5	3	3	11
talitiainen	<i>Par maj</i>	9	7	9	25
varpunen	<i>Pas dom</i>	3	2	10	15
peippo	<i>Fri coe</i>	8	5	10	23
viherpeippo	<i>Car chl</i>	1	3	3	7
tikli	<i>Car car</i>	—	—	1	1
yhteensä, sammanlagt		42	27	64	133

Taulukko 2. Kasvillisuustyyppien pinta-alat (ha) Vartiovuorella, Samppalinnanmäellä ja Urheilupuistossa. Lähde: Turun kaupunginpuutarha.
Tabell 2. Olika växttys områden i hektar på Observatorieberget, Samppalinnna och i Idrottsparken.

	Vartiovuori Observatorie- berget	Samppalinnna	Urheilupuisto Idrottsparken	yhteensä sammanl.
Vanha puusto gammal skog	4.6	3.6	7.0	15.2
Nuori puusto ja pensaikko Ung skog och buskage	2.5	3.0	6.0	11.5
Kalliot ja kentät Berg och planer	—	2.0	5.1	7.1
yhteensä, sammanlagt	7.1	8.6	18.1	33.8

Puistoissa näkyi jatkuvasti lähirakennuksissa pesiviä tervapääskyjä. Tornseglare.

ria/km². Mikäli jätetään kalliot ja kentät pois, niin Urheilupuiston linnuston tiheys nousee 492 pariin/km² ja Samppalinnan 409 pariin/km². Vartiovuoren linnuston suuri tiheys on seurausta kasvillisuuden sopivasta jakautumisesta linnuille käypiin ympäristöihin. Urheilupuiston paljaat kentät ja kalliot eivät juuri lintuja houkuttele. Linnuston tiheys on puistoissa vain puolet Ruissalon tammimetsien linnuston tiheyksistä.

Rakennusten lukuisuus Urheilupuistossa näkyi hyvin varpuksen suuressa parimäärässä. Muuten linnusto on varsin yksipuolinen, sillä talitiainen, sinitiainen ja peippo hallitsevat kaikkien puistojen lajistoa. Urheilupuistossa myös lehtokerttu on melko runsas.

Linnustolle on merkitystä etenkin pensaskerroksella, joka monipuolistaa puistojen lajistoa. Muutama puu ja allaoleva nurmikko elättävät paljon köyhempää lajistoa kuin kasvistoltaan rikas, pensaikkoinen puistonpalanen. Tällaisia "hoitamattomia" osia tulisi olla joka puistossa. Niissä viihtyvät muutkin eläimet kuin linnut, esimerkiksi siilit.

Lopuksi

Tätä kirjoitettaessa (7.1.1991) voi vain todeta linnuston ja puistojen muuttuneen laskennasta jonkin verran. Urheilupuistossa näkyi laskennassa harakka vain kerran ylilentävänä. Kirjoittajista EG on toisissa puiston vieressä ja näkee nykyisin harakan lähes päivittäin työhuoneensa ikkunasta.

Puistot ovat muuttuneet linnuston kannalta kielteiseen suuntaan, sillä pensaikkoja on raivattu ja niistä on tehty harvapuustoisia viherasfaltteja. Laskennan aikana rakennettiin ns. Talousseuran tonttia Vartiovuoren puiston pohjoisrinteeseen. Tämän lisäksi vain Urheilupuiston katsomo on rakennettu puistoihin vuoden 1981 jälkeen. Puistot odottavat uusia laskejoita...□

Kun isoisä Tapilaan polki

Osmo Kivivuori

Kun päätoimittaja pyysi juttua Ukuliin "Muistoja ja elämyksiä"-sarjaan, säilytin ihailtavasti malttini, valitin kiireitä ja ilmoitin palaavani asiaan aikanaan. Kas kun ei vielä ehdottanut "Historian siipien havinaa" -palstalle...

Kuitenkin joulunalusviruksen pehmentämänä kaivoin esiin 1954 joululahjaksi saamani päiväkirjan.

Sen alkajaisiksi olen kirjannut harastuksiksi luonnonharrastuksen ja -kuvauksen. Vuodelta 1955 olen pannut muistiin kaksi hienointa havaintoa. Mustakaulauiuku tosin on myöhemmin nuoren kriittisyyden puuskassa korjattu mustakurkku-uikuksi. Toinen havainto on edelleen elävänä muistissani.

Kävelin Rymättylän aamuaurin-gossa yleisöretkeläisten jonon puolella välissä, pitkin järven etelärantaa seuraavaa metsäpolkua. Keulilla joku huusi, jono kääntyi ja

juoksahti rintamana rannan ruoikkoreunukselle. Aivan kohdallani räpsähti kapeasta ruokovyöstä roikkukoipinen punanokkainen luhtakana parista metristä ylitseni puunlatvojen taakse. Vasta jälkeensä tulin ajatelleeksi, etteivät muut ehkä nähneetkään koko lintua, vaan saivat kanasta vain kuulohavainnon.

Päiväkirjan mukaan olin harras-

Kauempanakin oleville lintupaikoille kuljettiin 50-luvulla polkupyörällä. Kuvassa Tapilanlahden niittyjä, oikealla Leiskun kallio.

Matti Vaila 1978

tusta aloittaessani 154 ½ cm pitkä, mutta ruohokin oli silloin lintupaikoilla lyhyempää kuin nykyään. Viisikymmenluvun lopun Varsinais-Suomen retkikokemusten oleellisimmat erot nykyiseen olivat karjan sametinlyhyeksi kaluamat rantaniityt ja luhdat, pitkät kevätulvat, niittyjen runsas pesimälinnusto ja meluistat kiljuhanhiparvet.

25.5.1958 kävelin Risto Heinosen ja Esko Joutsamon kanssa Taivasalosta Uuteenkaupunkiin ja Turkuun menevien teiden välisen kosteikon ympäri niittyjä pitkin. Silmiin sattui 3 punajalkaviklon, 7 töyhtöhyypin, 1 kuovin, 2 sinisorosan, 1 punasotkan ja 15 naurulokin pesää. Laajojen suiston Käppästä saattoi yhdellä kävelyllä löytää tois-

takymmentä kahlaajanpesää. Paimionlahden molemmin puolin pääsi melkein yhtä suuriin lukuihin. Sauvon Tapilanlahden tulvaniityillä oli 1959 töyhtöhyyppiä 31 paria. Pienelle Raisionlahden Kukonpään niityllekin mahtui 3—4 hyppäparia.

Tämänpäivän TLY-läiselle tarunomaisinta 50-lukua lienevät lahdilla laiduntaneet kiljuhanhilaumat.

Poljimme Esko Joutsamon kanssa elämämme ensimmäistä kertaa Sauvon Tapilanlahdelle vappuna 1959 (lämpötila +18, reipasta kaakoistuulta). Jo Paimionlahdella laidunsi 8 kiljuhanhea. Tapilanlahden pohjoisnurkassa sijainneen teltpaikkamme viereisellä niityllä meloi parhaimmillaan 78 kiljuhanhea. Yhteensä eri puolilla lahtea seikkaili ehkä noin 130 kiljuhanhea. Metsähanhet, yhteensä noin 50 yksilöä, olivat hätää kärsimässä.

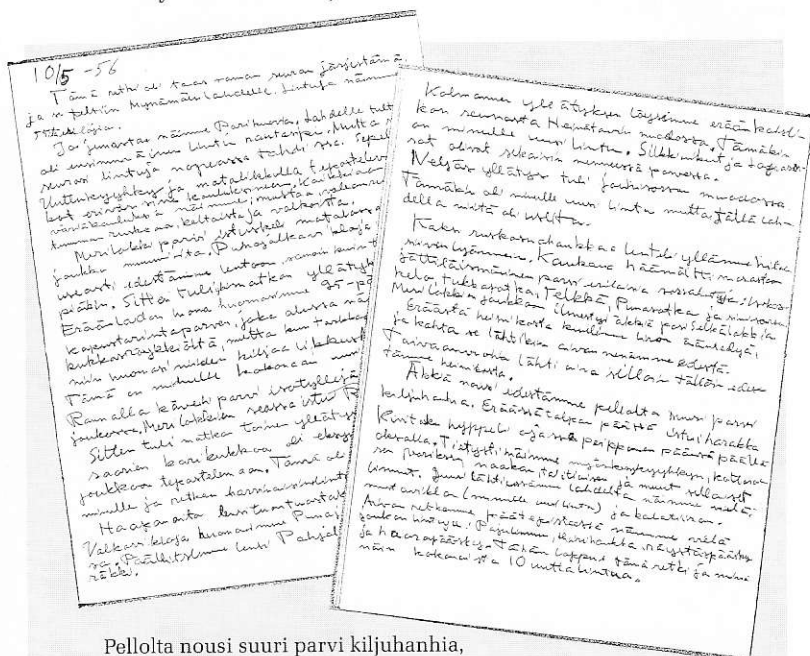
Poljin saman retken yksinäni 9.5. Paleltuani pakkasessa koko yön (amerikkalaiset olivat keksineet vaahdokumitytteen makuusäkin) konttasin auringonnousun aikaan huurteiselle ruohikolle. 40 kiljuhanhen silmärengasta tuijotti laiturumelta minua (lopeta jakolasku, toiset 40 tähysti vastarantaa).

Muistoja & elämyksiä

Vuonna 1960 näin vielä 8 kiljuhanhea Paimionlahden niityllä 8.5. Sitten ne olivat poissa.

Kiljuhanhiparvia tuskin saamme takaisin. Kolmekuukautisten kevätulvien elämänpaljous ei palaudu niin kauan kuin kaivinkoneita elätetään. Mutta paljon voimme saada takaisin, jos tahtoa riittää. Eläimet voidaan tuoda teollisuusnavetoista rantaniityille, ravinteiden ja myrkkujen levittäminen ilmaan ja vesistöihin voidaan panna ahtaalle, rajoittaa rakentamista ja ruoppaamista.

Parhaimmat edellytykset lintulahtien ennallistamiseen ovat Laajojen ja Mynäjoen suistoissa. Laajokisoudut ja Silakkarin niittoprojektit antavat uskoa, että 50-luvun rantaniityt vielä palaavat, ehkäpä tällä kertaa isokiljuhanhien kera. □

Pelloilta nousi suuri parvi kiljuhanhia, mutta karikukko oli retken harvinaisin lintu. Päiväkirjan sivuja 50-luvulta.

Turun biologinen museo — lintutiedettä ja taidetta

Janne Lampolahti

Kyläillessäni kouluaikoina Turussa oli vierailun kohokohtia käynti elegantissa Biologisessa museossa Urheilupuiston mäenrinteessä kaupunginteatterin ja valtion virastotalon takana. Nenä ikkunalaseja huurruttaen tihrustin maisemaan sijoitettuja täytettyjä lintuja ja nisäkkäitä museon pimeillä käytävillä. Tunnelma oli kerrassaan salaperäinen.

Parikymmentä vuotta myöhemmin palaan tutustumaan Turun kauneimpaan lintukokoelmaan. Haastateltavana on Biologisen museon tutkija, armoitettu eläinten tuntija Ilpo Haahtela.

Ilpo Haahtela, mikäs tämmöinen Biologinen museo oikein on?

— Biologinen museo on Turun maakuntamuseon alainen yksikkö. Se ei ole oikeastaan biologinen museo, vaan luonnontieteellinen, tarkemmin sanoen eläintieteellinen, dioraamamuseo. Museo avattiin yleisölle jo vuonna 1907. Sen rakennutti tukholmalaisen esikuvan mukaan konsuli Alfred Jacobs-

Tutkija Ilpo Haahtela

son puolisoineen. He lahjoittivat museon Turun kaupungille.

Mikä on dioraama?

— Dioraama on luonnonmukaisesti aseteltu lasi-ikkunan takana oleva näyttelyosasto. Alkuperäiset dioraamat rakensi vuosisadan alussa kuuluisa ruotsalainen eläintäyttäjät professori Gustaf Kolt-

hoff poikansa Kjellin kanssa. Museon kahdestatoista dioraamasta kolme on säilynyt lähes alkuperäisenä: ”Ulkosaaristossa”, ”Sisäsaaristossa” ja ”Soistunut niitty järven rannalla” ovat myös museon vaikuttavimmat dioraamat. Ainoastaan ”Puutalokorttelin piha” ei edusta alkuperäistä suomalaista luontoa.

— Kokoelmia on uudistettu ja parannettu 1980-luvulla. Lajinmäärittelyt ja ekologiset yhteydet on tarkistettu. Esimerkiksi keväiset linnut ovat varmasti keväisessä höyhenpuvussa. Esillä on ensiluokkaisesti täytettyjä eläimiä.

Miten Biologinen museo toimii?

— Biologisen museon päätehtävä on näyttely- ja valistustoiminta sekä suurelle yleisölle että koululaisille. Museota kehitetään lähinnä ala-asteiden luonnonhistorian opetuksen tarpeisiin. Meillä on ajoittain vaihtuvia määräaikaissäilytystä, esimerkiksi Jalkiä lummessa -valokuvanäyttely.

— Järjestämme myös maakunta-

museon muihin tiloihin suurempia näyttelyitä. Tänä kesänä on Turun Merenkulkumuseossa esillä Helsingin Luonnontieteellisen keskusmuseon valmistama näyttely ”77 vuotta lintujen rengastusta Suomessa”.

— Biologisen museon vuosipäivää juhlustetaan erillisellä tapahtumalla tammikuussa. Lisäksi meillä on vuosittain teemapäiviä ”Luonto harrasteena”, joissa yhdistykset ja kerhot esittelevät hyönteis-, nisäkkäs-, kasvi- ja lintuharrastusta. TLY:n edustajat kävivät maaliskuussa kertomassa yleisölle, lintuharrastuksesta ja vastaamassa kysymyksiin siivekkäistä. Ajoittain meillä on myös yleisöesitelmiä linnuista.

— Lisäksi teemme faunistista tutkimusta. Turun kaupunkilinnustotutkimusta johtaa Timo Vuorisalo. Teemme Turun lähialueen luontoinventointeja maakuntamuseota kiinnostavista kohteista. Esimerkiksi Kuralan Kylämäen pesimälinnusto on inventoitu.

Paljonko museossa on esillä lintuja?

— Lintulajeja on edustettuina 136, nisäkkäitä 29 lajia ja matelijojita sekä sammakkoeläimiä 6 lajia. Selkärangaisia on esillä kaikkiaan 322 yksilöä. Eli linnut ovat talon

pääartikkeli. Ne kiinnostavat ihmisiä ja meiltä tiedustellaan paljon linnuista. Kyselyt ohjataan kuitenkin useimmiten kaupungin ympäristösuojelutoimistoon. Meille toimitetaan myös kuolleita, lähinnä pihoilta löytyneitä lintuja täytettäväksi. Mielenkiintoisimpia ovat olleet satakieli ja helmipöllö.

— Lintukokoelmamme kattaa sangen edustavasti suomalaisen peruslajiston. Harvinaisin laji taitaa olla kyhmyhaahka, säännöllinen läpimuuttaja sekkin. Varastokoelmassamme on ei aivan priimakuntoisia yksilöitä tai nykyisiin dioramaoihin huonommin sopivia yksilöitä, joissa on sitten jo harvinaisempaa lajistoa kuten suula, heinäkurppa ja liejukana. Meillä on myös varastossa Turun Ruotsalaisen Klassisen Lyseon huonokuntoinen lintukokoelma, jossa on määrittämättömiäkin lajeja kuten kolibreja.

Mitä nuori lintuharrastaja pystyy ammentamaan Biologisesta museosta?

— Hän saa kipinän lintuharrastukseen näkemällä lintuja niiden omassa ympäristössään. Biologinen

Harmaapäätikka keväisessä lehdossa. Gråspetten i en vårlig lövsög.

museo on välimuoto luonnontilanteen ja kädessä tarkastelun välillä. Määrittäminen on helppoa mutta vastaa paremmin luonnontilannetta kuin systemaattisen lintukokoelman tai valokuvien tarkastelu. Höyhenpuvun tarpeelliset yksityiskohdat ja linnun muoto selviävät mainiosti täytetyistä linnusta.

Sammanfattning

Biologiska museet i Åbo — fågelkonst och vetenskap

Biologiska museet öppnades för publik 1907. Det byggdes efter Stockholmsk modell av konsul Alfred Jacobsson med maka. De ursprungliga vitrinerna byggdes av den berömda svenska uppstopparen prof. Gustaf Kolthoff tillsammans med sonen Kjell.

Biologiska museet lyder under Åbo landskapsmuseum och dess huvuduppgift är uppvisnings- och informationsverksamhet. 136 fågelarter, 29 däggdjursarter samt 6 reptilarter finns uppvisade. Fågelsamlingen representerar fint den finska fågelfaunan. □

Biologinen museo on avoinna päivittäin touko—syyskuussa klo 10—18, loka—huhtikuussa klo 10—15.

Jurmon pitkä kevät 1991

Jurmon lintuaseman rengastussummat standardipentadeittain keväällä 1991.

Ringmärkningssummorna på Jurmo fågelstation under våren 1991 givna i standardpentaden.

Jakso	21	22	24	25	26	27	28	29	30	31	32	34	Yht.
Alku	11.4.	16.4.	26.4.	1.5.	6.5.	11.5.	16.5.	21.5.	26.5.	31.5.	5.6.	15.6.	
R-päiviä	2	5	3	5	3	4	2	3	5	3	4	2	41
Ana pla						1							1
Acc nis				1		2		1	1				5
Fal col							1						1
Hae ost											3		3
Van van										3	2		5
Cha hia												1	1
Sco rus			1		2	2			2				7
Lar can												1	1
Col pal					1	1					1		3
Cuc can						1			2	1	1		5
Asi otu				1	1				1				3
Den maj					2	4	1	1					8
Jyn tor				1					2				3
Hir rus								1				2	3
Cor nix								3				3	6
Tro tro						1							1
Tur vis						1			1				2
pil			1	2	1	2							6
phi	4	4	17	30	42	37	2	8	10				154
ili			8	7	2	1						1	19
mer				2			1	1			2		6
Sax rub				1	3			1					5
Pho pho			1	12	5	25	20	28	24	30	22		137
Lus lus				1		3	4		6				14
sve					1	1	3	1	3				9
Eri rub	23	6	77	82	340	315	44	9	17		3		916
Loc nae									2				2
Acr sci								1	1				2
Hip ict											2		2
Syl atr					3	34	4	3	13		14	2	73
bor									22	21	90		133
com						2		1	1		6		10
cur				1	27	39	8		6		8		89
Phy lus				16	76	91	23	50	121	27	10	1	415
des										1			1
col			9	8	8	9	1		1				36
sib				2		4				2			8
Reg reg	4		3	6	1	3	2						19
Mus str				1		21	5	4	16	24	13	1	85
Fic hyp			1	22	5	23	3	35	54	38	9		190
par						1			1				2
Pru mod			1		1								2
Ant pra				1								4	5
tri			2	14	3	4							23
Bomgar			1		1								2
Lan col				1	3	1	1	1	5		29		41
Car spi		3	1		1	2							7
Pyr pyr			1		1								2
Lox cur		2		1									3
Fri coe	4	3	8	9	14	18	3	5	7	2	1	1	75
mon		4	3	28	9	2		1					47
Emb cit			1										1
hor						3							3
rus			1										1

Punakuirien päämuutto nähtiin Jurmossa 9.5., jolloin muuttajia oli 550 ja rannoilla tepas-teli 120 paikallista.

Yhteensä/Summa 2603

Jurmon ajankohtaiskat-
saus palaa vuoden tauon
jälkeen Ukuliin — nyt tuo-
reempina kuin koskaan.
Tästä syystä harvinais-
uuksia koskevat havain-
not eivät ole rariteettiko-
mitean tarkastamia. Viime
vuoden tapahtumiin pala-
taan seuraavassa nume-
rossa.

Jurmon lintuaseman 30. toiminta-
kausi alkoi kolmannen perättäisen
leudon talven merkeissä. Pakkas-
et alkoivat helmikuun alussa ja jäätä
ehti muodostua ulkosaariston sisä-

osiin asti kunnes sää jälleen läm-
peni. Jäät lähtivät maaliskuun lo-
pussa ja kevät tuli normaalissa ai-
kataulussa. Kevään tulo pysähtyi
kuitenkin toukokuun toisella vii-
kolla kuukauden kestäneeseen
pohjoisvirtaukseen. Koko kesä-
kuun ulkosaaristoa kiusasi sankka
sumu.

Juhlavuoden miehitys kuuluu
jälleen aseman parhaimpiin: Mie-
hityspäiviä oli tammikuussa 11,
helmikuussa 12, maaliskuussa 17,
huhtikuussa 25, toukokuussa 30 ja
kesäkuussa 23. Myös rengastuspäi-
vien summa 41 on lähivuosien pa-
ras saavutus. Kiitos kaikille hyvän
tuloksen tekijöille!

Vakiohavainnoinnin suorittami-
sista eivät kaikki kuitenkaan ansai-
sitse kiitosta. Reittien laskemis-

sa on edelleen parantamisen varaa
puhumattakaan aamumuutontark-
kailusta, mikä laiminlyötiin tyystin
alkukevään aikana. Todettakoon
taas kerran, että reittien laskemi-
nen ja aamumuutontarkkailu on
jokaisen asemalla kävijän velvollis-
uus, koska asemalla yritetään ke-
rätä mahdollisimman hyvää mate-
riaalia lintukantojen muutosten
seuranta varten.

Viivytelijöistä ensimuuttajiin

Vuosi alkoi mukavasti parin epäta-
vallisen uudenvuodenpäivän vie-
raan myötä: suosirri ja harmaahai-
kara tepastelivat syysasuisilla riu-
toilla. Merisirri näyttäytyi vasta toi-
sena päivänä ja niitä nähtiin tam-
mi-helmikuun aikana parhaimmil-
laan 55 yksilöä, viimeiset kolme
17.2. Syksyllä talvehtimaan jääneet
viisi tunturikiurua nähtiin 3.1. ja
niistä tehtiin havaintoja aina 6.4.
asti.

Yksinäinen kaakkuri uiskenteli
5.1. saaren vesillä, 19.1. nähtiin
maakotka ja seuraavana päivänä
ampuhaukka. Tunturipöllö pysäh-
tyi saarelle jänisjahtiin 4.2. ja vie-
lä toinen ukuli havaittiin pari vii-
koa myöhemmin. 5.2. kieppui 3-kv
isolokki länsipään harmaalokki-
parvessa. Allihaahkoja nähtiin
tammi-helmikuun aikana useita.

Sisemmän saariston jäädyttyä
helmikuun puolivälissä alkoi Jur-
mon vesille kertyä suuria vesilintu-
määriä. Valtalajina oli isokoske-
lo, joita laskettiin parhaimmillaan
reilusti toista tuhatta, mutta jou-
kossa oli myös uiveloita ja tukka-
koskeloja.

Maaliskuun ensimmäisenä mie-
hityspäivänä 9.3. päästiin jo kevät-
muuton makuun kiurujen, sepel-
kyyhkyn ja uuttukyyhkyn myötä,
mausteena oli talvipukuinen silk-
kiukku. Seuraavana päivänä
jumpsuttivat ensimmäiset töyhtö-
hyypät saaren yli. Viikon miehitys-
tauon jälkeen uusia lajeja olivat
mm. 16.3. mustavaris ja merihan-
hi, 17.3. punarinta, 18.3. ristisorsa
ja kulorastas, 20.3. lapinsirkku ja
21.3. sinisuohaukka.

Maaliskuun todellinen lintupäi-
vä niin lajeissa kuin yksilömäärissä
oli 23.3. Sadan muuttavan mus-

Matti Valta

tavariksen lisäksi 170 mustatakkia tonki saaren ketoja, mustarastaita lymyili ympäri saarta yhteensä 350 ja lehtokurppia löydettiin 20. Lisäksi nähtiin viisi sarvipöllöä, peukaloinen, kolme meriharakkaa, nokikana, hömötiainen ja mustaleppälintu. Päivän yllättäjä oli lehtopöllö, jonka soidinhuuto iltahämärässä teetätti havainnosoijoilla ylimääräisen männikön kampauksen. Jurmossa huippuharvinainen pöllö saatiin näkyviin vasta seuraavana aamuna.

Loppukuu antoi lajistiaan mm. 24.3. hiirihaukan ja pajusirkun, 25.3. rautiaisen ja harakan ja 27.3. muutti seitsemän kurkea pohjoiseen. Ristisorsien määrä oli 29.3. kasvanut jo 17 yksilöön, mille tasolle määrä jäi koko pesimäkauden ajaksi.

Poimintoja huhti- ja toukokuulta

Huhtikuun ensimmäisen päivän saapujat olivat selkälokki ja punajalkaviklo sekä saarelaisten havaitsema västäräkki. 4.4. Jurmon saavuttivat metsäviklo ja kaksi kangaskiurua. Mustaleppälintu nähtiin taas 9.4. Kyhmyhaahkakoiras kellui kiikarin näkökentässä 11.4., jolloin nähtiin myös kevään ensimmäinen harmaasorsa. Seuraavina päivinä saapuivat mm. kivitasku, merikihu, tilitalti ja räyskä.

18.4. havaittiin pari stadilaista, varpunen ja harakka. Päivän rareiteetti oli kirjosiipikäpylintu. Huhtikuun lopun pikkuharvinaisuuksiin kuuluivat perinteiseen tapaan mustapyrstökuiiri, avosetti, nokkavarpuunen ja pohjansirkku. Uusia muuttajia olivat ensimmäiset tiirat, valkoviklo, nuolihaukka, rantasipi ja käenpiika.

Jurmon kautta muuttavan merisirripopulaation elpyminen näkyy paitsi kasvavasta talvehtijöiden määrästä myös kevätmuuttohavainnosta: Heinäsaaren takana pyöri vapunpäivänä 50 sirrin parvi. 2.5. nähtiin taas pohjansirkkukoiras ja avosetti lähti saarelta. Nisäkäsarvinaisuutena noteerattiin satamaltaassa uiskennellut piisami. Seuraavan päivän ilahduttajia olivat alihaahka ja etelänkiisla.

Toukokuun alkupäiville osui ras-

taiden päämuutto, parhaat päiväsummat olivat 700 yksilöä. Uudet muuttajat rikkoivat 100 lajin rajan 4.5. Toukokuun toisella viikolla oli vuorossa punarintojen päämuutto, runsaan viikon normaalista jäljessä. Hyönteissyöjien puuttuminen alkoi olla silmiinpistävää.

Kevään ensimmäinen kova rareiteetti löytyi 6.5., kun kaunis vanha sinipyrstökoiras liuskeli männikön itäpäässä. Heti perään 8.5. saatiin Jurmolle uusi laji; pohjoiseen muuttanut mustahaikara palkitsi aamumuutontarkkailijat.

Punakuirien päämuutto nähtiin Jurmossa 9.5., jolloin muuttajia oli 550 ja rantoja tonkimassa 120 paikallista. Jokakeväinen sepelsieppo noukittiin verkosta 11.5., tällä kertaa koiras. Keräkurmitsa nähtiin muuttolennossa 13.5., jolloin ensimmäiset haahkanpojat koettelivat räpylöitään Itämeressä. Merihanhen pojat olivat uimasillaan seuraavana päivänä, jolloin nähtiin myöhäinen isolokki ja myöhäinen kevään ensimmäinen sepelrastas.

Kevään suurin haahkamäärä, 13 000, laskettiin 19.5., mikä kertoo Jurmon alueen haahkakannan vahvuudesta. Päivän makupaloja olivat muuttava jänkäsirriäinen, nokkavarpuunen, turturikyhyhy ja kirjosiipikäpylintu. Seuraavan päivän antiin kuuluivat sepelrastas ja kevään ainoa kuhankeittäjä.

Pajulintujen, leppälintujen ja sieppojen muutto käynnistyi ajan-kohtaan nähden vaatimattomin määrin kuun puolivälin alla tyrehtyen kylmyyteen heti puolivälin jälkeen. Kertut ja pikkulepinkäiset loistivat poissaolollaan. Hyönteissyöjien suma alkoi purkautua vasta kuun viimeisellä viikolla.

Myös kuikkamuutto jäi tällä kertaa vaatimattomiin lukemiin, parhaana päivänä 26.5. 712 muuttajaa. Tällöin nähtiin myös pikkusieppo ja 1.6. pari lisää. Kevään kovempiin rareitteihin kuuluu vielä 27.—28.5. nummella partioinut vaikeasti määritettävä naaraspukuinen arosuohaukka. 30.5. nähtiin peräti 13 jänkäsirriäistä ja 2.6. verkosta löytyi idänuunilintu. Aseman nurkilla roikkui 4.—5.6. turturikyhyhy ja 5.6. myös sepelrastas.

Hyönteissyöjien muutto jatkui vilkkaana kesäkuun ensimmäisellä

viikolla ja mm. pikkulepinkäiset tulivat vasta nyt. Mielenkiintoinen piirre tässä myöhäisessä muutossa oli lintujen kiire. Ne eivät sumaa odottavien rengastajien harmiksi malttaneet pysähtyä Jurmoon, vaan ponnistelivat paitsi yöllä myös aamuin päin pohjatuulta. Esimerkiksi 6.6. laskettiin 130 lehtokerttua ja 40 mustapääkerttua. 8.6. nähtiin vielä kirjokerttu.

Yksinäinen pikkutiira nähtiin jo 2.6., mutta länsipään tutulle revierille tiirapari ilmestyi vasta kesäkuun viimeisessä viikonvaihteessa. Pian ilmestyi kolmas tiira eikä pesimisestä tullut parin viikon soidintelun jälkeen mitään, vaan linnut katosivat. Myöskään Jurmoon asettuneet ristisorsajoukkioit eivät pesineet, koska poikueita nähtiin vain normaali määrä. Sensijaan nokkavarpuudesta tehtiin pesintään viittavia havaintoja.

Rengastukset

Rengastuspäiviä oli huhtikuussa 9, toukokuussa 23 ja kesäkuussa 8, yhteensä 41. Tämän hyvän tuloksen takana ovat seuraavat nimet: Raimo Hyvönen 14.—20.4., Osmo Kivivuori 28.—30.4., 26.5.—1.6. ja 15.—16.6., Tapani Numminen ja Annika Forstén 1.—5.5., Esa Lehikoinen 7.—10.5., Pekka Alho 11.—14.5., Vesa Multala 19.—23.5., Hannu Romano 31.5.—2.6. sekä Pekka Mustakallio ja Jouko Hakala 5.—9.6.

Huolimatta paremmasta rengastajamiehityksestä jäi kevään rengastussumma viime vuosien keskitasolle. Odotukset olivat korkeammat, mutta sade pilasi huhtikuun rengastuspäivät ja kylmä ilmavirtaus teki toukokuun jälkipuoliskon rengastuksesta lähinnä verkkojen tuuletusta.

Oheisesta rengastustaulukosta kuvastuvat hyvin kevään onnettomat olosuhteet. Lähes kaikkien lajien muutto on vähintään viikon, myöhäisempien muuttajien kaksi viikkoa myöhässä ja muuttokausi siten tavallista pidempi. Silmiinpistävä on jaksojen 28 ja 29 lintutyhjiä. Lajien lukumääräsuhteet noudattelevat kaikesta huolimatta normaalitilannetta lukuunottamatta lehtokerttujen runsaampaa määrää ja pensaskerttujen puutetta. □

Pönttö- asiaa...

Olavi Einola

Saatuani ns. "ansiotonta arvonnousua" Juha Vuorisen artikkelissa Ukulissa 1/90 koskien tuulihaukan avopönttöä eli huvimajaa, voin kertoa, että kaiken takana on (ei nainen, vaan...) Metsälehti. Kyseinen Keskusmetsäläutakunta Tapiolin julkaisema lehti tarjoaa hyvin-kin monipuolista tietoa lintu- ja luontoharrastajille. Olen pönttöjen rakentamisen lisäksi kokeillut lehdessä olleen kirjoituksen innoittamana mm. korvasienien viljelyä kohtalaisella menestyksellä.

Pienimuotoisella metsätalalla Loimaan mlk:n Metsämaalla on noin 40 kolopesijöille tarkoitettua linnunpönttöä. Lisäksi löytyy muutamia puukiipijöille, pöllöille, uutukyyhkyille sekä tuuli- ja ampuhaukoille (saa mennä nuolihaukka-kin!) rakennettuja yksiöitä.

Metsälehdessä numerossa 20/90 julkaistiin artikkeli varpuspöllön pönttöpesinnästä. Koska varpuspöllö on parina-kolmena talvena pitänyt talvivarastojaan yllekirjoittaneen tekemissä pöntöissä, aion tosimelellä paneutua asiaan. Jos kerran talvivarasto, miksi ei pesintää? Syynä pesimättömyyteen lie-nee se, että varpuspöllö vaatii täysin omille mitoilleen sopivan asunon.

Lehden artikkelissa kerrottiin tamperelaisten lintumiesten kokeiluista. Varpuspöllölle varta vasten rakennettuja pönttöjä oli ripustet-

tu Pirkanmaalle, muutama aina samalle varpuspöllöjen esiintymisalueelle, jotta linnuilla olisi valinnanvaraa. Näitä muutaman pöntön ryhmiä oli sijoitettu useaan eri kohteeseen, mm. vanhoihin ikuusikoihin, varpuspöllön valtakuntaan.

Pönttö poikkeaa tavallisesta mm. siten, että se on koverrettu pyöreään luonnonpuuhun ja on korkeudeltaan noin 60 cm. Sisähalkaisija on käpytikän pesäkolon luokkaa, joka on tietämäni mukaan noin 13 cm. Lentoaukko on pöntön yläosassa, halkaisijaltaan 45–50 mm, ja huomio, lentoaukon kohdalta pitää seinämän paksuuden olla noin 6 cm tai enemmän.

Metsälehdessä kuvista päätelin, että pöntön voi ripustaa suurten kuusien kylkeen alle 2 metrin korkeudellekin. Kuten varmaan tiedossa on, tehdään pöntön pyöreä pohjalevy pesäkolon sisälle, ettei valuva vesi pääse kastelemaan pesää ja uuteen pönttöön lisätään pohjalle kerros pehmikettä esim. lahkannosta. Katto on hyvä tehdä hieman eteenpäin vinoksi ja tietysti irroitettavaksi, jotta pesäkoloa voidaan tarkkailla ja tarpeen vaatiessa puhdistaa.

Näillä eväillä ajattelin tehdä muutamia erikoispönttöjä varpuspöllön valittavaksi. Motto: Jos Tampereen seudulla, miksei Lounais-Suomessa? □

JAUHEMAISET TUOTTEET

KOMPONENTIT & PROSESSIT

 <p>rahl rakeistus- linjat</p>	 <p>CYRUS täryseulat ja -kuljettimet</p>
 <p>SCHULE myllyteollisuuden laitteet</p>	 <p>SEKO suodattimet</p>
 <p>JACOB putkistojärjestelmät</p>	 <p>TECHNOSTAAL SCHOUTEN matriisit ja kollerit</p>

TEKNINEN TOIMISTO
HARTEK OY

Yhteismuutontarkkailupäivä

29.9.1990

Rauno Laine

Tämänsykyinen yhteismuutontarkkailu sattui viikkoa liian myöhään. Edellisenä lauantaina oli koettu Etelä-Suomen oloissa harvinainen hanhien muuttoryntäys, jolloin parhaimmilla havaintopaikoilla laskettiin kymmeniätuhansia etelään muuttavia hanhia. Muutto keskittyi lähinnä Hangon ja Itä-Suomen väliselle rantakaislalle, oma alueemme jäi siitä syrjään. Myös muuta muuttoa havaittiin ko. päivänä mukavasti.

Näin ollen ei ollut ihme, että tarkkailupäivänä 29.9. lintujen muutto oli vaisua viikontakaiseen verrattuna. Kattavat havaintosarjat saatiin alueeltamme Houtskarın Borgbergiltä, Paraisten Lemlaxista, Mynälähdeltä sekä Rihtniemestä, mutta sisämaan muutto jäi täysin selvittämättä. Huolimatta varsinaisen muuton vaisuudesta päivä tarjosi kuitenkin muutaman mielenkiintoisen yksityiskohdan, joista myöhemmin.

Sää Houtskarın Borgbergillä oli pilvistä ja lounaanpuoleista tuulta oli pari metriä sekunnissa. Puolen päivän jälkeen alkoi sataa. Borg-

berg ja Rihtniemi osoittautuivat muutontarkkailupaikoista parhaimmiksi.

Säätila Rihtniemessä oli se, että tuulta oli aamulla noin 8 m/s, joka vähitellen heikkeni päivän mittaan. Muuten ilma oli puolipilvinen ja poutainen, tuulen suunta NW. Lämpöä ilmassa oli noin 8–10 astetta.

Lemlaxissa sen sijaan päivä oli jo kokonaan pilvinen. Tuulen suunta oli eteläinen ja iltapäivällä alkoi vesisade.

Muutto oli sen verran vähäistä, että mitään ihmeempiä muuttokäyriä ei voi tehdä. Päinvastoin muutto jakautui tasaisesti koko päivälle. Rihtniemessä havaittiin varsin mukavaa närhimuuttoa, joka jakaantui siten, että kello 9–9.30 havaittiin 7 närheä, 9.30–10.00 peräti 32, 10–10.30 17 ja vielä 10.30–11.00 15 närheä. Muista Rihtniemen havainnoista kannattaa mainita kello 9.30–10.00 havaittu hippiäisparvi, 150 exx.

Mynälähdellä puolestaan päästiin seuraamaan kovaa räkättiras-tasmuuttoa, joka jakautui viiden-

toista minuutin jaksoissa seuraavasti (kellonaika ilmoittaa jakson alun):

Aika	Tur pil	aika	Tur pil
7.30	45	10.00	39
7.45	8	10.15	139
8.00	2	10.30	13
8.15	21	10.45	—
8.30	8	11.00	77
8.45	92	11.15	125
9.00	26	11.30	107
9.15	14	11.45	30
9.30	—	12.00	47
9.45	13		

Aamulla puoli kahdeksan mais-sa havaittiin Mynälähdellä suuri kottaraisparvi, 900 exx. Paimion-lähdellä havaittiin taas keskipäivällä kohtalaista kahlaajamuuttoa. Suurin taivaanvuohiparvi oli 27 lintua ja suurin suokukkoparvi 22 lintua.

Isoista linnuista Rihtniemen metsähanhet nähtiin aamulla kello 8–8.30, Lemlaxin Anser/Branta -parvi taas iltapäivällä kello 13.30–14.00. Mietoistenlahden paikalliset hanhet havaittiin heti aamulla ja Kustavin Anser/Brantat kello 8.30–9.00 (8exx) ja 10.30–11.00 (1ex).

Pedit muuttivat pitkälti keskipäivällä. Näiden suhteen aineisto on kuitenkin aivan liian pieni kattavampaan yhteenvetoon, mutta mainittakoon nyt kuitenkin petojen yhteismäärät.

Varpushaukka:
Rihtniemi 1m, Mynälahti 2m, Paimio 1S ja 1W, Houtskari 1S ja 8W, Kustavi 3S.

Kanahaukka:
Mynälahti 1p ja 1m, Lemlax 1m.

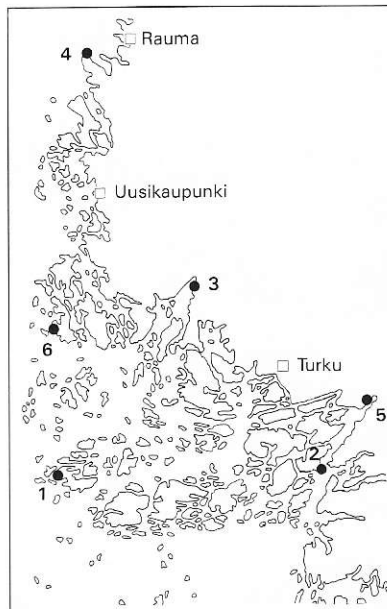
Tuulihaukka:
Mynälahti 1m ja 1p.

Ampuhaukka:
Lemlax 1S.

Sinisuohaukka:
Mynälahti 1p, Paimio 1W ja 1S ja 1W, Kustavi 1S.

Merikotka:
Rihtniemi 3p, Kustavi 1SE (m-p).

Pieni Falco: Kustavi 1.
Pikkupeto: Kustavi 2.

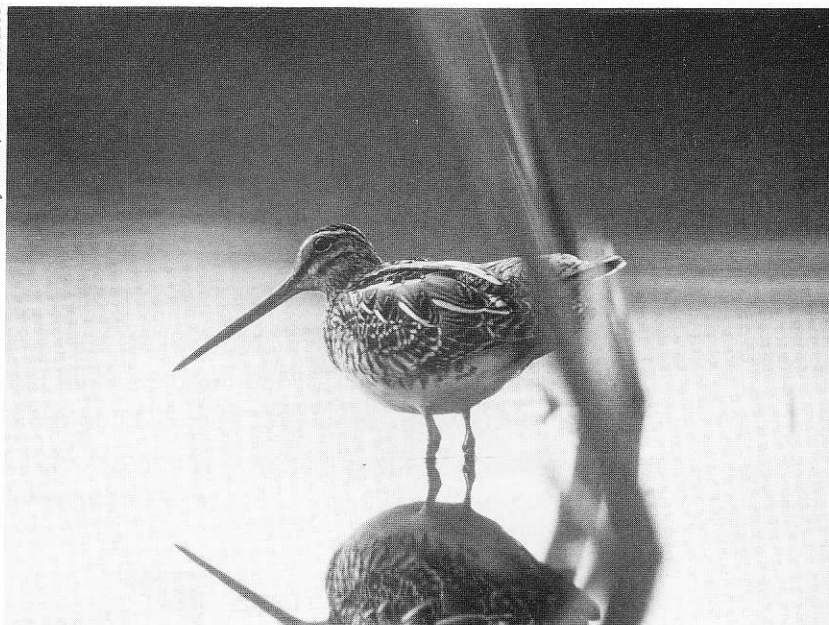
Havaintopisteet:

Observeringsställen:

1. Houtskari, Borgberg
kello 7.15–12.00
Kalle Rainio
2. Parainen, Lemlaxin Buskudd
kello 7.00–14.00
Sampo Kunttu ja Rami Lindroos
3. Mynälahti, koeaseman pellonl.
kello 7.15–12.30
Ville-Veikko Salonen
4. Pyhäranta, Rihtniemi
kello 7.10–11.00
Pekka Alho, Hannu Klemola,
Tom Lindblom, Markku Santamaa,
Tapani Santamaa ja Jukka Sillanpää
5. Paimionlahti
kello 12.00–13.15
Juha Kainonen, Janne Virta ja
Jussi Virta.
6. Kustavi, Vuosnainen
kello 8.00–13.00
Erno Kärkkäinen ja Joël Ranta

Paimionlahdella havaittiin kohtalaista kahlaajamuuttoa. Suurin taivaanvuohi-parvi oli 27 lintua, yhteensä lajia nähtiin 33 yksilöä. Enkelbeckasin.

Henry Lehto, Paimio 15.8.1990

Sammanfattning

Lite flyttning på samobservationsdagen

Hösten 1990 var samobservationsdagen en vecka för sen. Föregående lördag hade, för sydfinländska förhållanden, ovanligt stora antal gäss flyttat och på de bästa ställena räknades tiotusentals gäss. Också andra fåglar flyttade aktivt samma dag. 29.9. var flyttningen i stället dålig. Antalen från sex observationsplatser syns i tabellen. □

	1. Hout	2. Leml	3. Mynä	4. Riht	5. Paim	6. Kus	Yht.		1. Hout	2. Leml	3. Mynä	4. Riht	5. Paim	6. Kus	Yht.
Gav ste	—	—	—	2	—	—	2	Lul arb	a7	—	—	—	—	—	7
arc	13	—	—	3	—	—	16	Ala arv	4	2	72	—	—	—	78
sp	4	2	—	15	—	1	22	Hir rus	—	—	1	9	—	—	10
Pod cri	—	1	—	1	—	—	2	Ant pra	74	2	20	14	—	—	110
Pha car	—	—	—	8	—	—	8	Mot alb	2	5	—	1	—	—	8
Ard cin	—	—	1	—	—	—	1	Bomgar	18	30	—	5	23	—	76
Ans fab	—	—	9	17	—	—	26	Pru mod	8	—	4	—	—	—	12
alb	—	—	1	—	—	—	1	Tur mer	9	—	—	—	—	—	9
Ans/Bra sp	—	60	—	—	—	9	69	pil	147	—	805	20	—	346	1318
Ana pen	—	—	—	4	—	—	4	phi	1	—	—	—	—	—	1
cre	—	—	2	—	—	—	2	ili	—	—	1	—	—	—	1
pla	2	—	—	2	—	—	4	vis	1	—	—	—	—	—	1
Ayt ful	60	23	—	6	—	—	89	sp	280	—	—	55	—	275	610
Sommol	—	—	—	44	—	—	44	Reg reg	—	—	—	150	—	—	150
Clu hye	—	—	—	2	—	—	2	Par ate	—	—	—	30	—	—	30
Mel fus	—	6	—	30	—	64	100	cae	—	—	—	7	—	—	7
Buc cla	30	2	—	20	—	1	53	maj	—	—	—	26	—	—	26
Mer alb	—	—	—	1	—	—	1	sp	—	—	—	78	—	—	78
ser	—	—	—	4	—	—	4	Lan exc	—	—	1	1	—	—	2
mer	9	1	—	18	—	3	31	Nuc car	2	—	—	—	—	1	3
Vesil sp	65	109	—	79	—	2	255	Car gla	5	—	—	71	—	—	76
Hal alb	—	—	—	3	—	1	4	Cor mon	—	2	—	—	—	—	2
Cir cya	—	—	1	—	3	1	5	nix	3	—	—	2	—	—	5
Acc gen	—	1	2	—	—	—	3	Stu vul	—	—	900	—	—	23	923
nis	9	—	2	1	2	3	17	Fri coe	—	8	10	1	—	—	19
Fal tin	—	—	2	—	—	—	2	mon	—	—	24	1	—	17	42
col	—	1	—	—	—	—	1	sp	1059	—	—	—	—	47	1106
Van van	—	16	2	—	—	—	18	Car chl	5	—	—	33	—	—	38
Phi pug	—	—	—	—	42	—	42	spi	38	5	20	17	24	—	104
Gal gal	—	—	—	—	33	—	33	can	1	—	—	—	—	—	1
Lar rid	—	9	—	2	—	—	11	fla	24	11	—	1	—	—	36
can	—	—	—	2	—	—	2	Lox cur	9	—	—	—	—	—	9
arg	4	—	—	24	4	—	32	pyt	18	—	—	—	—	—	18
mar	1	—	—	—	—	—	1	leu	—	—	—	3	—	—	3
sp	9	—	—	—	—	—	9	sp	7	—	6	1	—	—	14
Alc tor	—	—	—	3	—	—	3	Pyr pyr	17	1	—	—	—	—	18
Cep gry	—	—	—	4	—	—	4	Emb cit	29	—	—	5	—	—	34
Col oen	22	10	—	—	—	—	32	sch	10	2	—	—	—	—	12
pal	159	62	55	—	4	1	281	Pikkul sp	12	—	362	—	—	364	739

Muutontarkkailupäivän 29.9.90 lajikohtaiset lintusummat havaintopaikoittain.

Fågelsummor av olika arter på alla observationsställen i samobservationen den 29.9.90.

PUHDISTUKSEN TEHOKASTA ERIKOISOSAAMISTA

Hans Langh Ky on Suomen suurimpia ja vanhimpia teollisuuden pesupalveluyrityksiä sekä valtuutettu asbestin purkutyöliike ja jälikivahinkojen torjuntaliike. Teemme asiantuntevasti ja tehokkaasti:

- teollisuuspesua ja -imurointia
- laivapesua
- palojälkien pesua
- julkisivujen pesua
- raskasöljy- ja pikivahinkojen pesua
- säiliöpesua
- sulatusta ja höyrytystä
- asbestikartoitusta
- asbestinpurkutyötä

HANS LANGH KY, PESUPALVELU, ALASKARTANO, 21500 PIIKKIO PUH. 921-895 355, TELEFAX 921-896 222

KOULUTETUT TEKIJÄT, TEHOKAS KALUSTO, OIKEAT MENETELMÄT

METALLIALAN TÖISSÄ TEITÄ PALVELEE

HH-Metalli Ky

HANNU HELINIEMI

Suulimäenkuja 5, 23800 LAITILA

922-56190, 949-534090, fax 922-56899

**Meillä työt
ovat hyvässä
hoidossa!**

SLM-KUNNOSSAPITO OY

Tillerinkatu 1, 20240 Turku, puh. 921-650 750

 **LAITOSASENNUS JA HUOLTO
MECSEK OY**

Puh. 922-16569, 16324 Auto 949-324237

● sähköurakointi

● teollisuusautomaatio

● suunnittelu

A-SÄHKÖURAKOINTILIIKE

**Turunmaan
aluesähkö oy**

p. 921/786 506
Alhaistentie 3

Fax 786 202
RAISIO

Bauer macht Sie flexibler.

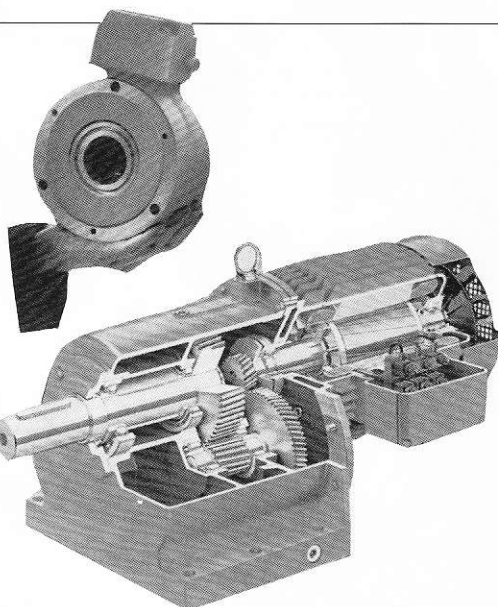
Das konsequente Baukastenprinzip von Bauer macht viele Typenkombinationen möglich. Das bedeutet optimale Programmbreite und damit Problemlösungen ohne Kompromisse. Ob Drehzahlen, Drehmomente, Bau- und Aufstellungsformen, Schutz- und Betriebsarten – die Flexibilität kennt kaum Grenzen: Stirnrad-, Aufsteck- und Schnecken-Getriebe, Kegelrad-Flachgetriebe und Kleingetriebe stehen einer Vielzahl von Motoren gegenüber, ergänzt durch Motoranbauten, die eine Antriebslösung für Ihre spezielle Aufgabe erst perfekt machen. Dabei geht es um die unterschied-

lichsten Bremsen, Steueraggregate, Lüfter, Tacho-Generatoren und vieles mehr. Mit anderen Worten: Die Typenkombinationen aus den verschiedenen Bereichen lassen keine Wünsche offen.

Ein vielseitiges Programm modernster Getriebe-Motoren und ausgereifter Geräte der Leistungselektronik wuchs aus der großen Praxiserfahrung. Bauer – das ist Qualität komplett aus einer Hand.

BAUER

Postfach 108, D-7300 Esslingen-Neckar

BAUER Vaihdemoottorit Oy

Sarkatie 5 PL 30, 01661 Vantaa Puh. 90-848877

OK-CONTROL OY

A-ryhmän sähköurakoitsija
Rautakatu 1, 21110 NAANTALI
Puh. 921-850 281, Fax 921-853 947

Narmala Oy

20100 Turku, Linnankatu 34 A,
Puh. 921-331 311, Telefax 921-336 379

26100 Rauma, Kuninkaankatu 3 A,
Puh. 938-221 911, Telefax 938-228 955

Onnistunut sieniretki

Heikki Heikkilä

Elokuun 12. päivän aamu 1990 valkeni kutsuen harrastajaa luontoretelle. Alkajaisiksi poikkesin jokirannassa tarkastamassa minkinloukun, joka tällä kertaa tosin oli tyhjä, mutta koitui kuitenkin kesän -90 aikana kaikkiaan viiden minkin surmaksi. Ehdin samalla todeta vielä jokivarressa saalista vaanivan harmaahaikaran vakiopaikallaan, minkä jälkeen jatkoin ajoa havaintoalueeni itälaidalle.

Siellä odotti maasto, jossa olin kevään aikana tehnyt varsin niukat lentohavainnot mehiläishaukasta, jolla mahdollisesti pesä kyseisellä seudulla. Lähin tekopesä, joka edellisellä syksynä oli tehty lehti-

metsän runsauden vuoksi juuri kyseistä lajia varten, oli tarkastuksensa todettu tyhjäksi. Samoin kahden ja puolen kuukauden aikana silloin tällöin suoritettu pesän etsintä ei ollut tuottanut tulosta.

Olin päättänyt, että tämä olisi viimeinen yritys tänä kesänä. Samassa maastossa esiintyi myös kohtalaisesti kantarelleja, joten olin varustautunut myös ”sivuelinkeinon” harjoittamisessa tarpeellisella sienikorilla.

Pysäköin metsäautotien varteen ja aloitin maaston tutkimisen huomattavasti lännempää kuin ennen ja sivussa linnun keväiseltä lento-reitiltä. Löytyihän sieltä hyvännä-

köistä hakkaamatonta sekametsää ja yksi lehtokurppa, mutta ei merkkiäkään haukoista. Tien jälkeen oikaisin haki taimiston kohden edessä olevaa, nuorehkoa sekametsää kasvavaa notkoa.

Tähystäessäni siellä taas puiden latvustoihin koin yht’äkkiä erään siihenastisen harrastajanurani tähtihetkestä! Ylöspäin haarautuvien koivunoksien tukevasti kannattamana oli kohtalaisen kookas lehtipuun oksilla koristeltu pesä. Kiepesin suuren uteliaisuuden vallassa noin viiden metrin päässä olevaan viereiseen kuuseen. Päästyäni tarpeeksi ylös totesin pesässä kaksi isoa mehiläishaukan poikasta ja samalla alkoi myös lähistöllä emolintu varoitella.

Isommalla poikasella ei ollut pyrstö vielä kehittynyt, mutta pienempi sisarus, siis ilmeisesti uros, oli sensijaan jo melko valmis lähtemään lentoon ja niinpä se alkoi vähitellen hivuttautua oksaa myöten kauemmaksi pesästä. Tämä oli sen merkki, ettei rengastajia kannattanut enää kutsua paikalle.

Mehiläishaukalle tyypillisesti ei pesän juurelta löytynyt kovinkaan paljon jätöksiä. Vain hiukan ”kalkkeja”, muutama tummunut kenno, jokunen höyhen ja pari arvokasta jättösulkaa, jotka mielihyvin poimin sulkakokoelmani täydennykseksi.

Jätettyäni haukat rauhaan jatkoin vielä eteen päin ja törmäsin pian suureen pyyparveen, jossa ehkä kymmenkunta lintua. Se oli vuosikausiin suurin tapaamani pyyppökuu ja sen kohtaaminen täydensi muutenkin onnistunutta päivää.

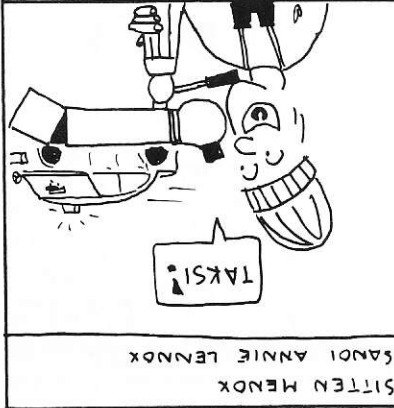
Ilmoitin haukkahavainnostani myös lintukuvausta harrastavalle luontoveljelle ja niinpä olimme parin päivän kuluttua jälleen paikalla. Kuten arvata saattoi oli pesässä enää yksi poikanen, josta saatiin, epäedullisista valaistusolosuhteista huolimatta, otettua riittävät otokset. Lähelle tullut emo, vaikka olikin jo hetken sopivan lähellä näkyvillä, pääsi sensijaan ”karkuun”.

Niitä kantarelleja muuten, joita olin pari päivää aikaisemmin ollut alun perin hakemassa, löytyi peräti kahdeksan kappaletta. □

© M
OLLI
SEIK-
KALKE
OSA 2. Lorus delawarensis
VIIMEIN SUOMESSA!

SARJAKUVASANKARI OLLI LÜHIKO
KULUE SARJAKUVAPILTTÄLTÄ
KIINTOISAN TIEBDUN...

SITTEEN HENDX
SANDI ANNIE LENDOX

OLI SAAPUI PAIKALLE...

NÄIN SIINÄ
SITTEEN KÄVI
DELA
DELA
NIIN!

HÄNNÄ JÄNNEKSEN UNOHTU-
NUT PEEVURKI KERTOI OL-
LILLE TOTUUDEN:
TOIMITTAJA LASSE
AALTO SÄIKYTTI LO-
KIN KAMERAIDEN!

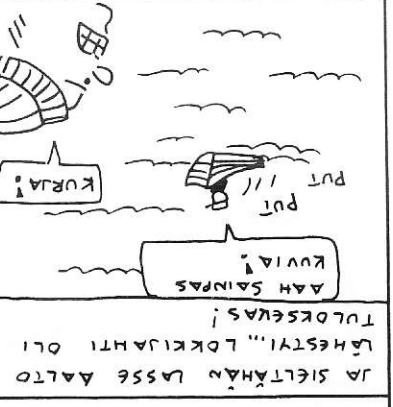
KAUPPATOI TYHJENI OENESTA
MS. HERHO -
SAVUT

ÄKKIÄ OUTO
VIHELLYS KIN-
HUOMION!
NIITI OLLIN

OH, KAMERA! LENS!
KOLEA -ALTAASEN JA
FILMI VALOTUI!
VIHU

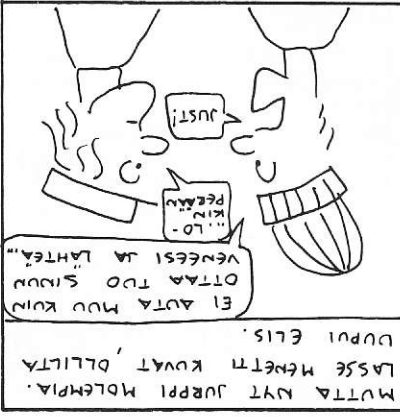
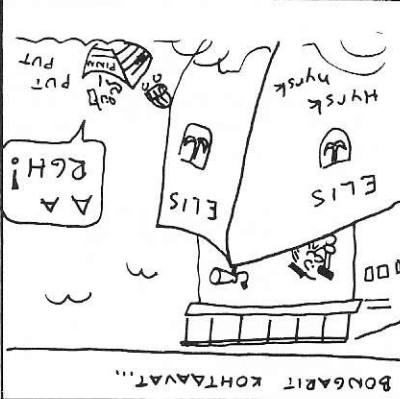
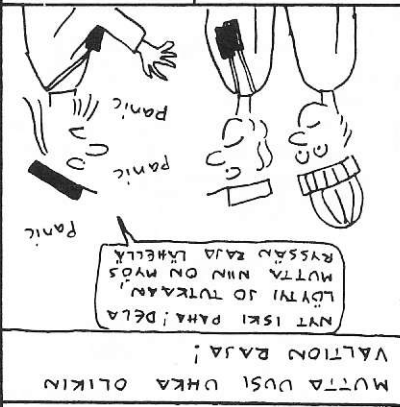
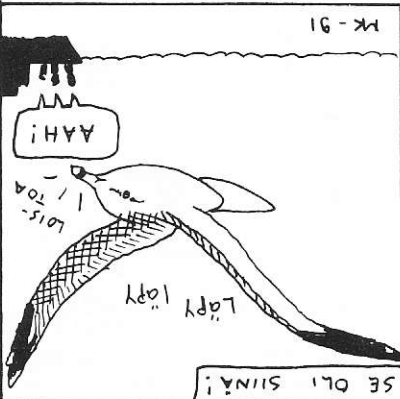
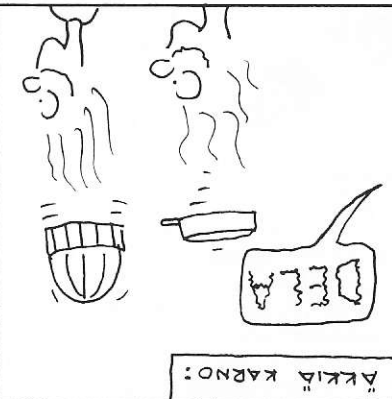
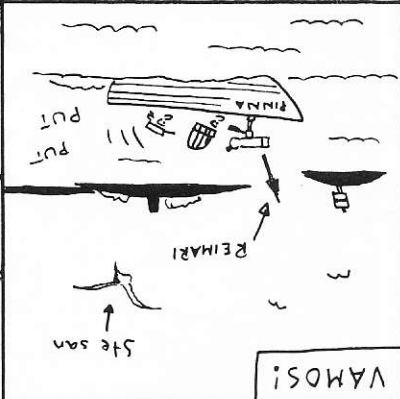
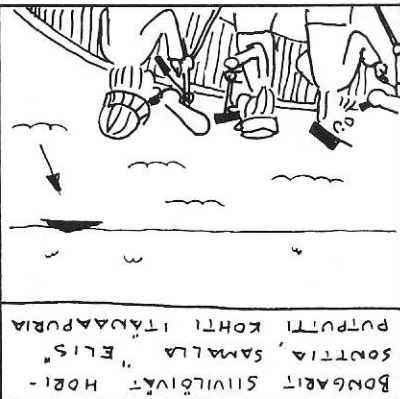
DAITO TULI LOKKIA KAE-
KOTTAMASTA...

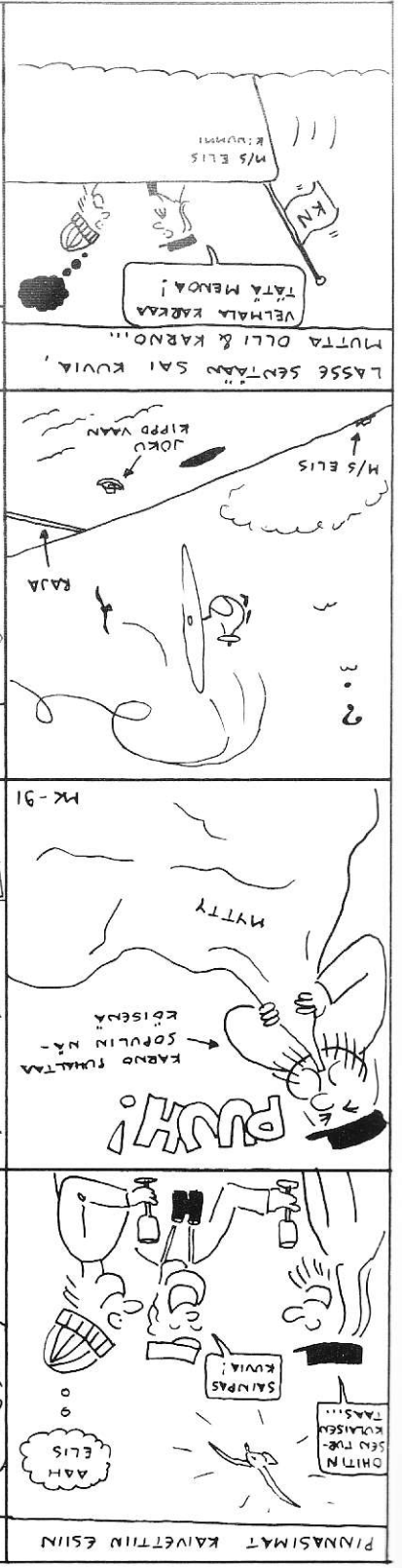

DAITO TULI LOKKIA KAE-
KOTTAMASTA...

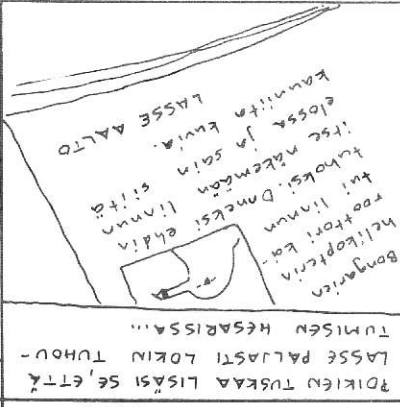

OH, KAMERA! LENS!
KOLEA -ALTAASEN JA
FILMI VALOTUI!
VIHU

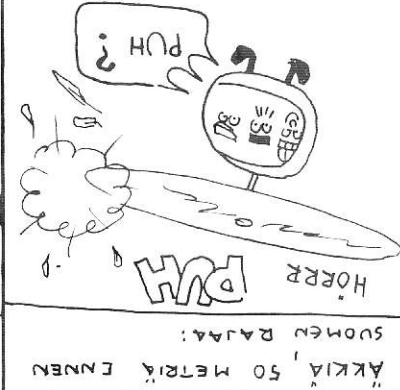

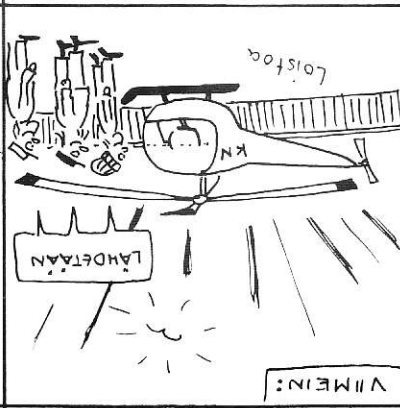
PINNASHIMAT KAIVETTIIN ESIIN

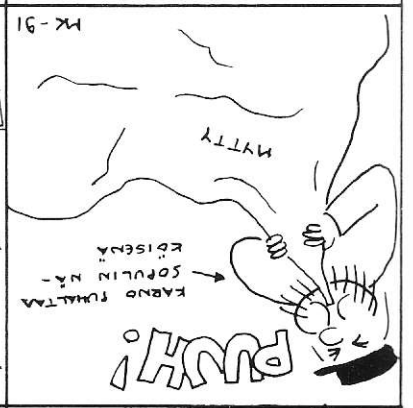
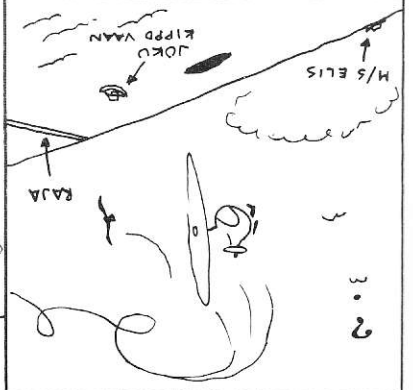
MUTTA SILLOIN...

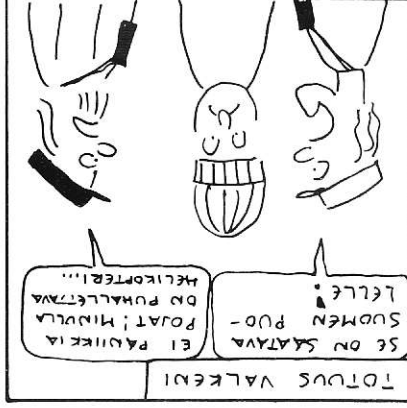
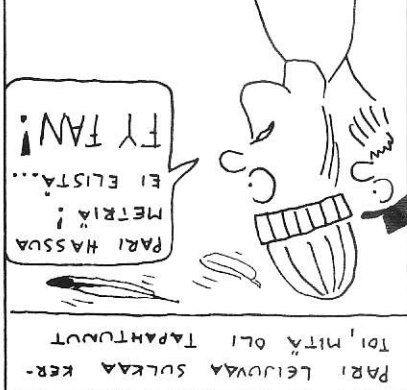
ÄKKIÄ, 50 METRÄÄ ENNEN SUOMEN RAJAA:

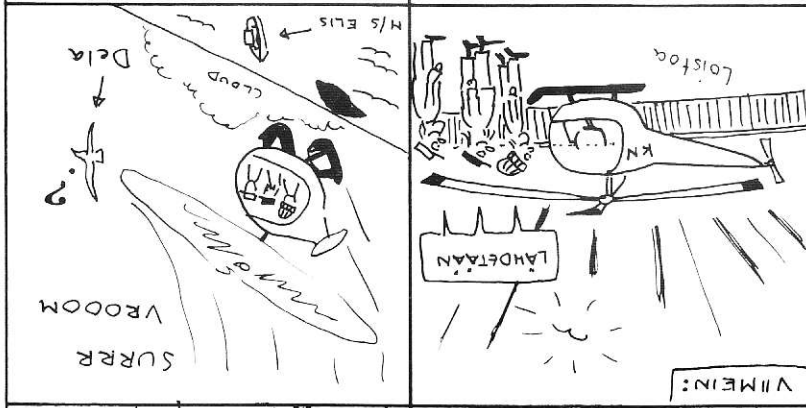
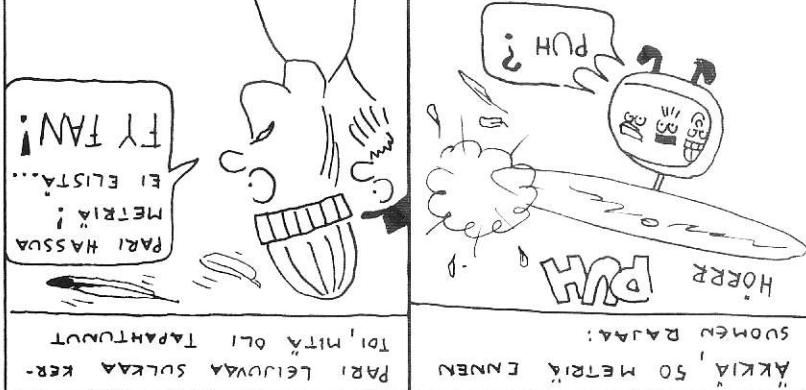
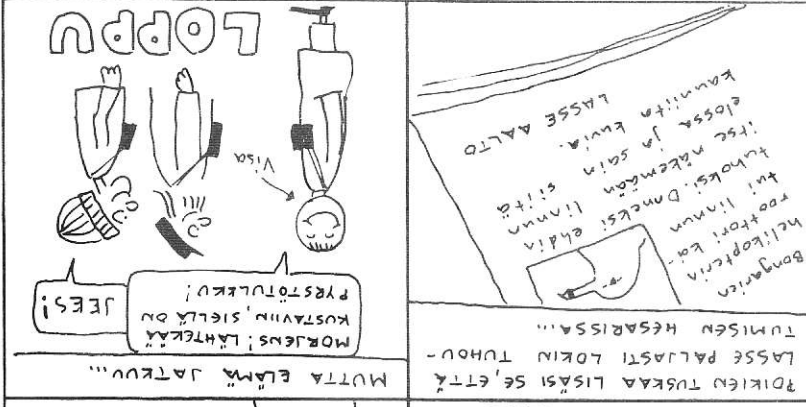
MUTTA SILLOIN...

MUTTA ELIMÄ JÄTKV...

TÖTÖUS VALKENI

MUTTA ELIMÄ JÄTKV...